

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / Januari - februari 2020

Woord in beeld

STEDEN IN
HANDELINGEN

STRAFFE MADAMMEN
EN STRAFFE GASTEN

OP BEDEVAART MET
MARIA EN BERNADETTE

LEREN VANUIT
JE LUIE ZETEL

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Woord in beeld	4
Steden in <i>Handelingen</i> : Jeruzalem	10
Zout op de patatjes	12
Straffe madammen en straffe gasten	14
Op bedevaart met Maria en Bernadette	15
De kiosk	16-19
In de kijker: Pastorale eenheid Sint-Franciscus	20
Estafette: Elly en Rosa van Linden	21
Lerenslang: Vorming vanuit je luie zetel	22
Doorkijk: Onbekend is onbemind	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.

Verantwoordelijk uitgever is Bruno Aerts, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

Hoofdredactie: Ilse Van Halst

Redactieraad: Marjolein Bruyndonckx, Steven De Schampelaere, David Godecharle, Ann Huber, Jan Kint, Saskia van den Kieboom, Laurens Vangeel, Lea Verstricht, Bart Willemen

Redactie: *Relevant*, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.

Abonnementen: Abonnementen *Relevant*, p/a Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, 03 210 08 37, abonnementen.relevant@kerknet.be.

Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Een steunabonnement kost 50 euro. Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – *Relevant* met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

- *De grote boze wolf van Gubbio. Op wandeling door de pastorale eenheid Sint-Franciscus op Sint-Franciscusdag kwamen jong en oud hem tegen. De wolf deed zijn verhaal ... Over verzoening, vrede, verbondenheid en nog veel meer. Lees op bladzijde 20.*

MEER DAN DUIZEND WOORDEN

Ongetwijfeld ben je al volop aan het lezen in *Handelingen*. En ongetwijfeld loop je soms vast omdat je je nauwelijks kunt voorstellen hoe het er toen aan toe ging. Beelden kunnen dan helpen, zeker in de beeldcultuur die de onze is. Zegt één beeld niet meer dan duizend woorden?

Daarom bekijken we in ons dossier *Paul, apostle of Christ*, een film over Paulus' wedervaren. Een film kan immers een handige tool zijn om op ontspannen wijze wat bij te leren over *Handelingen*, de sfeer van toen te proeven, te zien hoe mensen leefden en zich kleedden ... Het beeld kan zo het woord versterken. Aansluitend neemt Rik Hoet ons mee op een trip langs de steden uit *Handelingen*. We starten in Jeruzalem, het begin en het centrum van het boek.

Toch is het niet al *Handelingen* wat de klok slaat in ons bisdom. Jong en oud treden in gesprek met elkaar over loslaten en wijsheid doorgeven, over vallen en opstaan, over vertrouwen en kansen krijgen. En in de voetsporen van onze bisschop gaat ook *Relevant* op rondreis langs de pastorale eenheden in ons bisdom. De bezinning in 'Doorkijk' biedt dit jaar een kijk van buiten naar binnen. Drie buitenlandse priesters van Amandus Internationaal laten je over hun schouder meekijken naar Antwerpen en de wereld.

Kijk je mee?

Ilse Van Halst

Hernieuwde je al je abonnement op 'Relevant' voor 2020? Doen! Anders is dit het laatste nummer dat je ontvangt.

SPREKEN MET BEELDEN

In een geloofsgemeenschap als de Kerk staat 'het woord' centraal. We lezen uit het Oude en het Nieuwe Testament. We geven dat woord een ereplaats. We overwegen en bestuderen het. We geven er uitleg en commentaar bij. Omdat het een woord van leven is, een woord met gezag, een woord dat vertrouwen wekt. Echter, kun je een tekst die gaat over God en het onzichtbare ook in beelden omzetten? Mag je het Bijbelse verhaal uitbeelden op fresco's of mozaïeken, op schilderijen of etsen, met theater of met film? Doe je de Bijbel daarmee geen onrecht aan? Moet je het woord niet zuiver woord laten zijn? Mag je eigenzinnige kunstenaars loslaten op ons gemeenschappelijke verhaal? Het is een vraag zo oud als de godsdiensten en als de Kerk. Er zijn boeken over geschreven, er is strijd voor gevoerd – zoals de iconoclasten in de Byzantijnse tijd – en er zijn concilies over gehouden.

Joden en moslims hebben het moeilijk met figuratieve kunst. In een synagoge of moskee zal je zelden of nooit figuratieve voorstellingen van taferelen uit de Bijbel of de Koran aantreffen. Alleen het zuivere woord kan drager zijn van Gods sprekende nabijheid. Hun religieuze kunst is daarom grotendeels beperkt tot kalligrafie: mooi geschreven woorden of zinnen uit hun heilige teksten. Onder christenen ontstond vrij vroeg een principiële opening voor figuratieve voorstellingen van heilige personen of gebeurtenissen. Dat had alles te maken met de kern van het christelijke geloof: dat Gods woord in Jezus zichtbaar en tastbaar onder ons is verschenen. Als Gods woord in Jezus het risico van een menselijke gestalte heeft aangenomen, waarom zouden wij van deze gestalte dan geen afbeeldingen mogen maken? Langzaam maar zeker begonnen christelijke ambachtslui en kunstenaars het Bijbelse verhaal te verbeelden, met name in hun kerken en gebedsplaatsen.

Tegelijk werd duidelijk welk een vormende of inspirerende kracht van figuratieve voorstellingen kan uitgaan. In de oosterse traditie

► *Een paus in ons bisdom. Paus Tawadros II, hoofd van de koptisch-orthodoxe Kerk, bracht een bezoek aan de kerk Sint-Jan Evangelist in Wilrijk (Valaar), waar kopten en katholieken het gebruik van het kerkgebouw delen. Onze bisschop was erbij toen hij aankwam, het altaar en de iconostase zegende en eucharistie vierde.*

is er geen gebed dat men niet zingt of uitspreekt voor een icoon. In de westerse traditie begon Franciscus van Assisi met het bouwen van kerststallen, zo mogelijk met levende mensen en dieren. Ignatius van Loyola streefde ernaar zijn Bijbelse meditatie te laten afdrukken met Bijbelse prenten. Probeer je het Bijbelse verhaal eerst zo levendig mogelijk voor te stellen, alsof je erbij was: daarmee begint elk van zijn geestelijke oefeningen. Wie herinnert zich niet de Bijbelse illustraties die we zagen in de basisschool of in een kinderbijbel? Ze staan voor altijd gegrift op de 'harde schijf' van ons geloof.

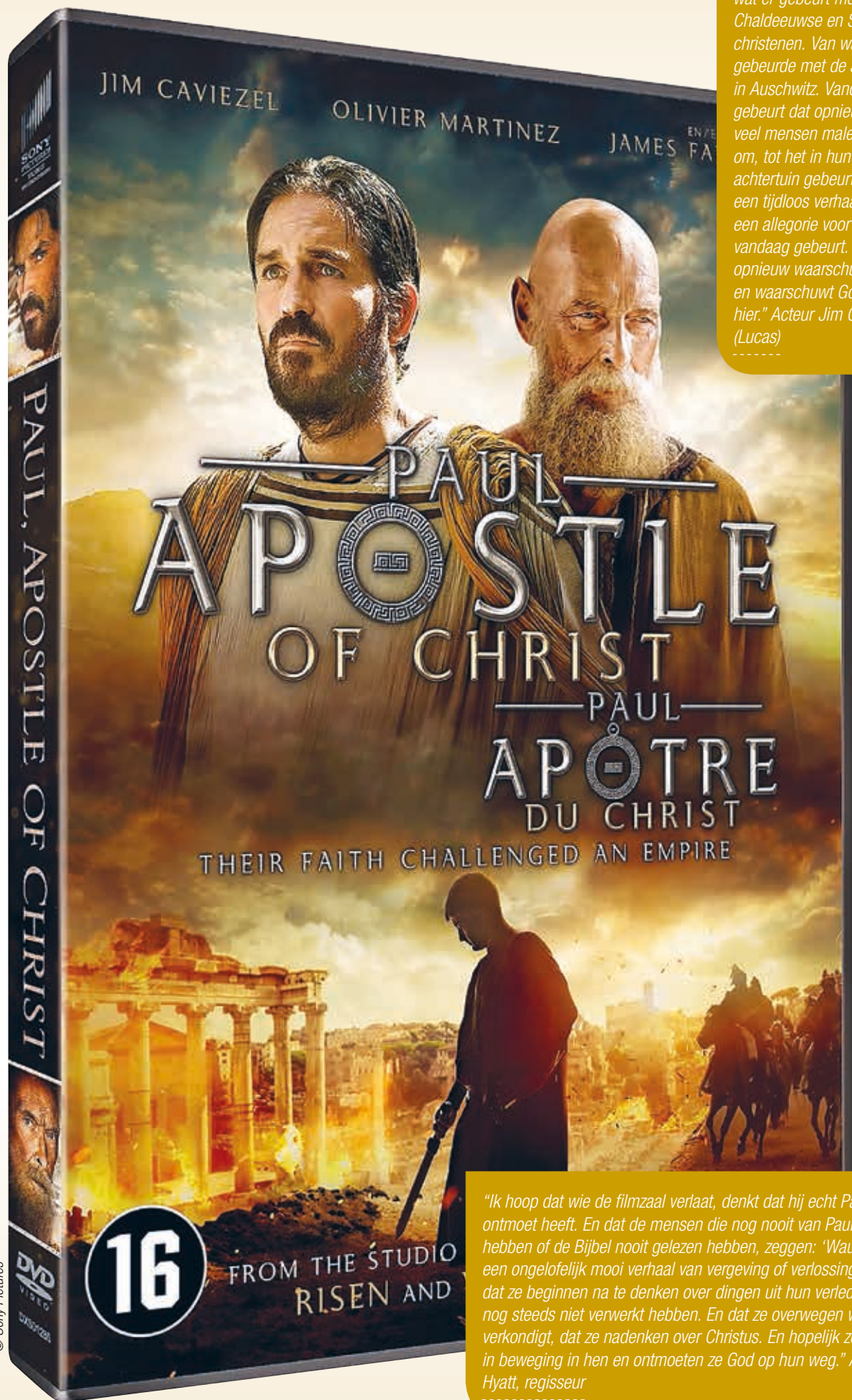
In ons bisdom lezen we dit jaar *Handelingen van de Apostelen*. Hoe kom je in zo'n verhaal binnen? Hoe vind je je weg in zo'n verhaal? Kunnen kunst en verbeelding ons daarbij helpen? Ongetwijfeld. Ze kunnen mensen en gebeurtenissen tot leven wekken. Meer dan enkel gedachten kunnen ze ook gevoelens en emoties naar boven halen. 'Paul, apostle of Christ' is zo'n film. Namen krijgen een gezicht, gebeurtenissen een achtergrond, gevoelens een uitdrukking. Het woord blijft de norm, maar ook het beeld doet zijn werk. En voor even waan je je niet enkel toehoorder of toeschouwer vanop een afstand, maar tijdgenoot van deze Bijbelse figuren.

+ Johan Bonny

► *Twee éminences grises. Met dezelfde christelijke drive. Maar die elk een andere route kozen in het leven. Herman Van Rompuy, emeritus voorzitter van de Europese Raad, en mgr. Johan Bonny, bisschop van Antwerpen, traden met elkaar in gesprek in het TPC in Antwerpen. "We weten maar half meer wie we als christen zijn", merkte mgr. Bonny op tijdens de tweespraak. "Deze samenleving waarin elk zijn groep, zijn partij en zijn gedacht heeft, legt onze leegte bloot en daagt ons uit: Welke identiteit hebben wij als christen?" "Dat een volk werkt aan zijn identiteit is goed", vulde Herman Van Rompuy aan. "Het loopt mis wanneer je je identiteit enkel definieert als 'ik ben anders dan de ander' en 'die ander is minder dan ik.'" Mgr. Bonny pleitte ervoor om identiteit niet enkel te bepalen bij wijze van zelfbevestiging, maar om de kritische toets van het Evangelie daarin mee te nemen.*

"Als je deze film kijkt, kun je niet wegstappen van wat er gebeurt met de Chaldeeuwse en Syrische christenen. Van wat er gebeurde met de Joden in Auschwitz. Vandaag gebeurt dat opnieuw. Maar veel mensen malen er niet om, tot het in hun eigen achtertuin gebeurt. Het is een tijdloos verhaal. Het is een allegorie voor wat er vandaag gebeurt. En telkens opnieuw waarschuwt Jezus, en waarschuwt God. Zoals hier." Acteur Jim Caviezel (Lucas)

"Ik hoop dat wie de filmzaal verlaat, denkt dat hij echt Paulus ontmoet heeft. En dat de mensen die nog nooit van Paulus gehoord hebben of de Bijbel nooit gelezen hebben, zeggen: 'Wauw, wat een ongelooflijk mooi verhaal van vergeving of verlossing is dit. En dat ze beginnen na te denken over dingen uit hun verleden die ze nog steeds niet verwerkt hebben. En dat ze overwegen wat Paulus verkondigt, dat ze nadenken over Christus. En hopelijk zet het iets in beweging in hen en ontmoeten ze God op hun weg.' Andrew Hyatt, regisseur

WOORD IN BEELD

WORDT HET WOORD STERKER ALS HET IN BEELD GEBRACHT WORDT? OF SPREEKT EEN FILM EEN BOEK NET TEGEN? KUN JE EEN VRIEND VAN PAULUS WORDEN WANNEER JE HEM TOT LEVEN ZIET KOMEN OP HET SCHERM?

VAN BOEK NAAR SCHERM

Een oud Bijbelverhaal verfilmen. Een absurd idee? Toch niet, volgens regisseur Andrew Hyatt van de in 2018 bij Sony Pictures uitgekomen film 'Paul, apostle of Christ' over de laatste dagen van de apostel Paulus. In deze film worden zijn woorden levendiger dan ooit. Bijbelse taal en zinswendingen zijn niet altijd makkelijk te begrijpen voor ons die in een heel ander tijds kader leven dan de eerste christenen. De film schetst de context waarin de zinnen uit 'Handelingen' voor het eerst werden uitgesproken en kan ons helpen om moeilijke passages te vatten en te situeren. En om ons vervolgens te laten inspireren door de boodschap die nog steeds actueel is.

Saskia van den Kieboom

Paulus krijgt bezoek van zijn vriend Lucas, vertolkt door acteur Jim Caviezel, die ook al te zien was als Jezus in *The Passion*. Lucas schrijft zorgvuldig Paulus' laatste woorden op. Woorden die de wereld tot vandaag beïnvloeden. Woorden die aan de basis liggen van de vroegchristelijke Kerk. Woorden die het begin vormen van *Handelingen van de Apostelen*.

Stap voor stap doorlopen we het proces dat de verfilming van een eeuwenoud verhaal mogelijk heeft gemaakt. Aan de basis van de verfilming van zo'n verhaal ligt de overtuiging dat de boodschap van het verhaal niet hoeft te veranderen wanneer je een ander medium gebruikt. Dat heet 'remediatie' in vakterminologie in mediastudies en filmwetenschappen. Onder meer cultuurwetenschappers Jay David Bolter en Richard Grusin bespreken het topic in hun boek *Remediation, Understanding New Media* (1998).

In het begin werden de verhalen uit de Bijbel van mond tot mond doorverteld. Het communicatiemedium was de verteller. Later werden ze opgeschreven en werd het boek het communicatiemedium. Bijbelverhalen werden geschilderd en getekend. Soms en vooral in het Byzantijnse Rijk, dat een rijke theatergeschiedenis kende, werden ze als theaterstuk opgevoerd, om mensen inzage te geven in het leven, sterven en verrijzen van Christus. Nog vele jaren later ontstonden fotografie en film, nieuwe media die

klassieke verhalen op een nieuwe manier remediëren en misschien wel beter dan ooit het verhaal tot bij een breed publiek brengen. Zo zien we het medium steeds veranderen, maar het verhaal en de boodschap blijven dezelfde.

Binnen remediatie speelt de aanwezigheid van het communicerende medium een belangrijke rol. Elk medium situeert zich tussen twee uitersten: transparante onmiddellijkheid en hypermedialiteit. Bij hypermedialiteit is de geadresseerde zich bewust dat het verhaal tot bij hem komt via een medium. Dat medium is tastbaar aanwezig. Denk aan een boek. Bij transparantie onmiddellijkheid is het medium dat het verhaal vertelt nauwelijks ervaarbaar. Dat is vaak het geval bij de klassieke Hollywoodfilm. De kijker wordt volledig meegezogen in het verhaal en vergeet dat hij naar een technisch geconstrueerde werkelijkheid aan het kijken is. Het medium wordt nagenoeg onzichtbaar. De kijker ervaart het verhaal als 'echt'. Dat maakt van film een krachtig instrument om een boodschap over te brengen. Slechts met enkele beelden kan de regisseur de sfeer schetsen en duidelijk maken wie dat de hoofdpersonages zijn, hoe ze eruitzien, hoe ze zich tot elkaar verhouden en waar ze zich bevinden. Daarvoor heeft de schrijver van een boek wellicht een volledig hoofdstuk nodig.

Bijbelse Paulus

Regisseur Andrew Hyatt vertrekt in zijn film van de Bijbelse Paulus. Niet alleen zijn personage is schatplichtig aan de Bijbelse tekst, ook de verhaallijn volgt de Bijbel. Neem de aanwezigheid van Lucas bij Paulus, zoals beschreven in de *Tweede brief aan Timoteüs*. Wanneer Paulus in Rome in de gevangenis zit, heeft iedereen hem verlaten, alleen Lucas is nog overgebleven. "Want Demas heeft mij in de steek gelaten, uit liefde voor deze wereld. Hij is naar Thessalonica getrokken, Crescens naar Galatië, Titus naar Dalmatië. Alleen Lucas is bij me" (2 Timoteüs 4, 11). Tot op het laatste moment blijft Lucas Paulus trouw. De diepe vriendschap tussen de twee gaat zelfs zover dat Lucas zijn leven op het spel zet om de gevangenis binnen te glippen om Paulus te bezoeken.

Hyatt bestudeerde de relatie tussen Paulus en Lucas grondig. Wat is er over beiden geschreven in de Bijbel? Welke dialogen zijn er? Welke gesprekken zouden ze gevoerd kunnen hebben? Dan nog was het een grote uitdaging om een goede verhaallijn

te vinden. Een film over de gesprekken tussen de twee in de gevangenis zou immers niet erg boeiend zijn. Daarom kleurt hij het verhaal door tal van personages uit de Romeinse wereld ten tijde van Paulus ten tonele te voeren en gebeurtenissen van toen in beeld te brengen. Ook die Romeinse geschiedenis onderzocht hij nauwkeurig. Hoe zag het Rome van toen eruit? Het bewind van de toenmalige keizer Nero ging gepaard met bijzonder veel geweld, onder meer tegen christenen. In de film zien we hoe vervolgd christenen in het Colosseum een marteldood sterven tijdens de spelen. Ze maken geen schijn van kans tegen gladiatoren of wilde dieren. Gebeurtenissen die niet beschreven worden in de Bijbel, maar wel deel uitmaken van de Romeinse geschiedenis.

Zo ook heeft de Romeinse prefect van de Mamertijnse gevangenis in de film een zieke dochter. Ten einde raad klopt hij aan bij Lucas, die arts is en haar geneest. De film laat in het midden of het om een succesvolle medische behandeling dan wel een wonder gaat.

Vicararis Bart Paepen wees in uiteenzettingen over *Handelingen* al op de spiegelingen tussen Jezus in de evangeliëverhalen en de leerlingen in *Handelingen*. In het evangelie volgens Marcus zegt Jezus: “Talitha Koemi”, wat zoveel betekent als: “Meisje, sta op” (Marcus 5, 41). In *Handelingen* horen we Petrus zeggen: “Tabitha, sta op” (*Handelingen* 9, 32-42). In de film laat Lucas een ziek meisje opstaan ... Hoewel deze scène niet beschreven wordt in de Bijbel, is ze er wel op geïnspireerd.

Een schakel

De kijkers leren Lucas kennen als schakel tussen Paulus en de gemeenschap, maar ook als schakel tussen de christelijke gemeenschap en de prefect van Rome. Dankzij Lucas begint de prefect, die tot dan aanstuurt op de vervolging van de christenen, met andere ogen naar de christelijke gemeenschap te kijken. Wanneer Lucas hem met spoed naar het gemeenschapshuis stuurt om medicatie te halen voor diens zieke dochter, komt de prefect onder de indruk van het doorzettingsvermogen en het positieve denken van de christenen, ook al worden ze zwaar vervolgd. Mogelijk zag hij een glimp van het beroemde vers uit *Handelingen* werkelijkheid worden: “De menigte die het geloof had aangenomen, was een van harten en een van ziel, en er was niemand die iets van zijn bezittingen eigendom noemde, integendeel zij bezaten alles gemeenschappelijk” (4, 32). Hij had Lucas ter dood kunnen veroordelen, maar deed het niet. Die redde immers zijn dochter.

Lucas is misschien ook wel de belangrijkste schakel tussen Paulus en ons. Dat we tweeduizend jaar later nog de geschriften van Paulus lezen, hebben we mede te danken aan Lucas. Paulus ontmoette de verrezen Christus, bekeerde zich en wilde alles doen om Jezus te verkondigen, Lucas zag Christus in Paulus en wilde alles doen om Paulus' geschriften te verspreiden.

Via enkele flashbacks leren we over de bekering van Paulus. We zien hem in zijn jonge jaren – toen nog ‘Saulus’, wat ‘de grote’ betekent – als fanatiek bestrijder van mensen van ‘de weg’, zoals de volgelingen van Jezus toen werden genoemd. Niemand sprak

toen al over christenen. Tot hij een visioen krijgt van Christus die hem verblindt en hem oproept zijn apostel te worden. Volledig vervuld door de kracht, wijsheid en liefde van Jezus kan Paulus aan zijn taak beginnen. Zijn naam verandert slechts met één enkele letter, de betekenis wordt het tegenovergestelde: Paulus betekent ‘de kleine’. Om groot te zijn voor God, moet je jezelf klein maken. Je moet alles achter durven te laten, risico's durven te nemen en niet inzitten met eventueel lijden. Paulus droeg het waardig. In de gevangenis blikt hij af en toe op zijn leven terug. Hij is een oude man geworden. Wijzer, rustiger, redelijker. Blij

met de aanwezigheid van Lucas die in hem Christus heeft gezien en de taak van verkondiging voortzet, met hetzelfde engagement en dezelfde doortastendheid. Gerust dat het verhaal verder verteld zal worden ondanks alle moeilijkheden van de vervolgingen. Vol berouw over de vervolgingen waar hij zelf de hand in had. In zekere zin was

Paulus klaar om te sterven. Hij wordt geëxecuteerd en ontmoet in vreugde tal van overledenen, ook diegenen die hij zelf ter dood heeft gebracht. Uiteindelijk stapte Paulus Jezus tegemoet. Zijn opdracht is volbracht.

Regisseur Hyatt laat de kijker niet alleen kennismaken met Paulus. Hij gebruikt dat verhaal om de actualiteit van godsdienstvervolging aan te kaarten: vandaag worden nog steeds mensen vervolgd en ter dood gebracht omwille van hun geloof. Denken we maar aan de vervolging van christenen in het Midden-Oosten of van de Rohingya-moslims in Myanmar, het geweld tegen christenen, moslims en sikhs in India, de harde taal tegen bepaalde religieuze groepen in West-Europa ... De film *Paul, apostle of Christ* illustreert zo hoe een verhaal van meer dan tweeduizend jaar oud nog steeds brandend actueel is.

Paul, apostle of Christ, een film uit 2018, wordt in België door Sony Pictures verspreid met een tweetalige cover (Engels en Frans) en met Nederlandstalige ondertiteling. Hij is verkrijgbaar op dvd en Blu-ray.

NOTEER DEZE DATA

Op 26 januari vieren we de ‘Zondag van het woord van God’. Begin januari ontvingen de teams van de pastorale eenheden en medewerkers liturgische suggesties en een werkvorm met citaten uit *Handelingen* met de oproep om een foto te posten op Instagram van ons bisdom. Geïnteresseerden kunnen bij CCV een vorming aanvragen over de brief *Aperuit illis* waarmee paus Franciscus deze ‘Zondag van het woord van God’ instelde.

Nog in het kader van het driejarige thema ‘Handelingen’ ontwikkelt de werkgroep Inhoud allerlei materiaal voor zowel de veertigdagentijd als de vijftigdagentijd. Bezoek de website www.handelingen.be voor meer informatie.

ZOU JIJ EEN VRIEND VAN PAULUS KUNNEN ZIJN?

Als appetizer voor het driejarige pastoraal project 'Handelingen van de Apostelen' nodigden we drie medewerkers uit om de film 'Paul, apostle of Christ' te bekijken. We vroegen wat hen trof en in welke mate ze een vriend van deze Paulus zouden kunnen zijn.

NAMEN KOMEN TOT LEVEN

"Ik had wat schrik om deze film te bekijken. Religieuze films hebben vaak de neiging om ver van de kijker te staan. Regisseurs trachten doorgaans een film te maken die zo dicht mogelijk bij de Schrift ligt, waardoor je als kijker vaak de aansluiting mist. Personages worden zelden uitgediept, omdat de kijker verondersteld wordt de (theologische) achtergrond te kennen."

"Voor mij valt de film uiteen in twee delen. Het eerste deel schetst vooral het grote plaatje, waardoor je je minder betrokken voelt bij de personages. De scènes werden opgenomen in Malta, waar veel historische films gedraaid worden. Dat levert prachtige beelden op. In het tweede deel geraakt de film echt op dreef en trekt hij je mee in het verhaal en in de belevenissen van de personages."

"De situatieschets en sfeerschepping in het eerste deel doet sterk denken aan Mel Gibsons *The Passion of the Christ*. Die film liet het lijdensverhaal van Christus zien in al zijn bloedige details. In de verfilming van het verhaal van Paulus vloeit ook het nodige bloed – ik denk aan de christenen die op houten speren gespiësd worden en de martelingen – maar minder dan in *The Passion*. De gelijkenis wordt nog versterkt doordat acteur Jim Caviezel in beide films een hoofdpersonage vertolkt: Jezus in *The Passion* en Lucas in *Paul, apostle of Christ*."

"Terwijl de benaming 'Prisca en Aquila' van de pastorale eenheid van de geloofskernen Herstelt, Hulshout en Westerlo voor mij tot op heden een abstract gegeven was – ik ben dan ook geen theoloog, komen die nu dankzij de film tot leven. Je krijgt echt sympathie voor Aquila. Je begrijpt hem."

› *Film kijken staat voor velen gelijk aan een grote doos popcorn. Niet zo op onze redactieraad toen we dit nummer planden. Iedereen keek aandachtig naar een trailer van een recent gelanceerde film 'Paul, apostle of Christ'. Maar wees gerust, bij de bespreking achteraf genoten we wel van een kopje koffie met een koekje ...*

"Een fijn detail nog uit de filmwebsite imdb.com. In de film wordt het Onzevader uit het Mattëusevangelie gebeden, en niet de kortere versie uit het Lucasevangelie. Dat is opmerkelijk omdat de film het verhaal van Lucas vertelt. Hoewel het gebed in beide evangeliën sterk gelijkaardig is, verschillen ze toch in enkele details. Ik laat het aan de theologen onder ons om dat te duiden."

"De verhaallijn van de zieke dochter van de prefect van de gevangenis die genezen wordt door Lucas sprak mij sterk aan. Het geeft de film een realistisch karakter. Of beter gezegd, een kader waarmee je kunt (mee-)leven. Want wat doe je als je iemand ziet lijden en hij of zij kan gered worden door een ander geloof aan te hangen?"

Jan Caljon

"Jij hebt het recht te geloven wat jij wilt, en ik heb het recht te geloven wat ik wil. Het probleem rijst wanneer ik denk dat mijn geloof beter is dan het jouwe en daarom jouw geloof niet respecteert. Het gaat over onverdraagzaamheid. Dan moet ik ofwel jou overtuigen om mijn geloof te omarmen ofwel je vernietigen." Olivier Martinez (Mauritius Gallus, prefect van de Mamertijnse gevangenis in Rome)

HET VERHAAL VAN EEN WORSTELING

“Het leven van Paulus heeft me altijd al geïntrigeerd. Het verbaast me telkens opnieuw hoe sterk zijn geloof geweest moet zijn om de beslissingen en keuzes te maken die hij in zijn leven gemaakt heeft. Van christenvervolger tot christen. Het is een uiterst eigenaardige maar bijzondere evolutie die tot stand gekomen is door een enkele gebeurtenis. Het antwoord dat Paulus geeft op die ervaring, verwondert me telkens opnieuw. Zonder zijn vorig leven te vergeten, kiest hij voor een nieuw leven als christen, met alle gevaren en worstelingen die daarbij komen kijken.”

“Wanneer ik over mijn geloof nadenk, en over de moed die het soms vergt om mezelf christen te noemen, vergeet ik al te vaak dat niet alleen christenen vandaag hier worstelen. Het is een worsteling die even oud is als het christendom zelf. We zijn ons niet altijd bewust van de gevaren die talloze christenen gelopen hebben, enkel en alleen omdat ze hun geloof beleefden in een maatschappelijke context die dat niet aanvaardde.”

“De film schetst de maatschappelijke sfeer waarin Paulus leefde – en waarin *Handelingen* tot stand is gekomen – op een bijzonder heldere en confronterende manier. De vervolgingen komen schrijnend in beeld. Mensen worden levend verbrand, kinderen worden vermoord, gezinnen proberen weg te vluchten uit Rome terwijl Paulus zijn doodvonnis afwacht. De confrontatie met het geweld brengt spanningen en worstelingen met zich mee binnen de jonge gemeenschap, die op zoek is naar haar identiteit en de weg die ze wil bewandelen. De ene wil gerechtigheid voor de gemeenschap en deinst er niet voor terug om geweld te gebruiken, net zoals de Romeinen gewelddadig optreden tegen de christenen. Anderen kiezen voor een vreedevolle oplossing en verzoening.”

“Daarnaast worstelen de verschillende personages ook zelf met hun geloof en de plaats die het krijgt in hun leven. Dat innerlijke gevecht is sterk aanwezig bij Paulus, die tijdens zijn gevangenschap geconfronteerd wordt met zijn verleden. De botsing tussen de twee fasen van zijn leven wordt in beeld gebracht met flashbacks en Paulus' gesprekken met Lucas en Mauritius, de Romeinse prefect die hem gevangenhoudt. Ook deze prefect ontsnapt niet aan een innerlijke

› Ella Deweerdt

strijd. Zijn dochter is immers zwaar ziek. Pas wanneer hij ten einde raad is, schakelt hij de hulp van Lucas in.”

“Het vergt veel van beide mannen om elkaar te vertrouwen. Mauritius legt het leven van zijn dochter in Lucas' handen, terwijl Lucas op zijn beurt Mauritius moet leren te vertrouwen om materiaal op te halen bij Priscilla en Aquila, bij wie tientallen christenen schuilen. Beider vertrouwen wordt beloofd: Mauritius' dochter geneest en de ondergedoken christenen blijven gespaard. De volgende dag vindt er een bijzonder gesprek plaats tussen Paulus en Mauritius. ‘What if, after all this, I still don't believe in your Christ?’, vraagt Mauritius aan Paulus tijdens een van hun laatste gesprekken. ‘I wasn't trying to convince you’, antwoordt de ander glimlachend.”

“Paulus wil dat mensen hun hart openstellen voor de liefde van God, niet voor de macht die hij als mens over hen kan hebben. Die liefde schuilt in ieder van ons. We moeten er enkel oog voor durven te hebben. En durven te vertrouwen op God en de liefde die Hij ons geeft. Dat is voor mij de boodschap van *Handelingen* en van *Paul, apostle of Christ*.”

Ella Deweerdt

Deze film is enorm relevant voor de wereld vandaag. Hier zijn we vandaag, tweeduizend jaar later, en mensen doden elkaar nog steeds in de naam van het geloof en vervolgen andere groepen in de naam van het geloof. De boodschap van de film is een antwoord aan al wie probeert anderen te onderwerpen. We zijn allen menselijk en we hebben veel meer liefde nodig in onze levens. En veel meer hoop. En veel meer vertrouwen. En wanneer deze boodschap gehoord wordt, zullen we ons gedrag leren aan te passen en ons leven te beheersen.” James Faulkner (Paulus)

EEN FILM ALS SPIEGEL

Beter dan verwacht, oordeelt David Antrás López, pastoraal werker in de parochie Heilig Hart in Antwerpen-Noord, verrast na het kijken van de dvd *Paul, apostle of Christ*. "De makers bleven dicht bij de Bijbelteksten. Het was boeiend om te zien hoe bepaalde gekende Bijbelcitataten plots in een bredere context tot leven komen. Dan besef je dat het om uitspraken gaat van mensen in hun specifieke situatie, onderdrukt omdat ze behoorden tot de eerste christelijke gemeenschap in Rome."

Hoewel de film niet lang stilstaat bij de bekering van Paulus, raakte deze passage David sterk. "Tot op heden realiseerde ik me niet dat Paulus bewust afstand nam van zijn vroegere leven en oprecht spijt had. Vandaag zien we Paulus als een apostel met veel doorzettingsvermogen, talenten en welbespraaktheid, maar vergeten we vaak dat hij tevoren net christenen vervolgde en vermoordde."

De verfilming van de duivel, die Paulus angst aanpraat en doet twijfelen, is een andere beklivende passage. "Hoe kun jij nu over liefde gaan prediken, Paulus, jij die zoveel doden op je geweten hebt", vraagt de duivel aan Paulus. Natuurlijk begint Paulus dan te twijfelen. Je zou voor minder. Is deze taak wel iets voor hem? Kan hij echt apostel van Christus zijn? Zal Christus zijn eerdere daden vergeven?", bedenkt David. "Ik herken dat ook in mijn leven. Angst slaat soms zo genadeloos toe dat het haast verlamdend werkt en ik niet durf te handelen. Maar angst kan ook heel slinks te werk gaan en zich langzaam in je zijn nestelen. Een klein beetje angst is goed en houdt je waakzaam, maar over het algemeen is angst een slechte raadgever."

In de film zijn bijzondere rollen weggelegd voor Priscilla en Aquila, de drijvende krachten achter de christelijke gemeenschap in Rome. "Ze kiezen er bewust voor om hun vijanden lief te hebben. Geen gemakkelijke opdracht! Ik probeer ook om mensen die me niet zo liggen graag te zien, maar dat kost toch wel wat moeite", erkent David eerlijk. Hij herkent zich ook in de worsteling van Priscilla en Aquila met de vraag of ze wel dan niet in Rome moeten blijven. "Wat verlangden ze naar een teken van hogerhand! Nu en dan zou ik ook wel wat meer aanwijzingen kunnen gebruiken", zucht hij. "Maar

› David Antrás López met zijn gezin

God laat ons zelf ons pad zoeken en kiezen. Af en toe schijnt Hij misschien wat bij, maar we moeten echt zelf de weg gaan."

Of hij bevriend zou kunnen zijn met Paulus? David moet lachen om die vraag. "Het is zeker een man met een sterk karakter. En ik ook! Soms spreekt hij strenge taal, maar in de gevangenis lijkt Paulus milder te worden. Het is een man vol vuur, maar zijn lijden maakt hem wat meer bescheiden. Dat herken ik helemaal. Mijn pad is zeker niet zo groots als dat van Paulus, maar ook in mijn leven maken heel wat dingen me onzeker, vooral de laatste twee jaar. Als Spanjaard verhuisde ik naar Antwerpen, moest ik de taal leren en me de Vlaamse gewoonten eigen maken. Mijn echtgenote en ik zoeken samen de weg in ons huwelijk. We zijn net papa en mama geworden van ons eerste kindje. Ook dat brengt een zoeken mee. En dat alles maakt me bescheiden. Ja, ik had best wel goede gesprekken met Paulus kunnen voeren."

Tot slot treft de actualiteit van de film David. "Ook wij zoeken, net als de eerste christelijke gemeenschap, naar de wil van God, naar de weg die we moeten gaan. We verschillen soms van mening, maar dat kan en mag. Eenheid in verscheidenheid, dat is wat Paulus ons leert."

Saskia van den Kieboom

"De film geeft vooral jongeren de boodschap mee dat God van hen houdt. Dat ze Gods hand op hun hart voelen. Ik probeer elke dag iets goeds te doen, en met beide voeten op de grond te blijven. Iemand zei me ooit dat je drie innerlijke stemmen hoort. Jouw stem, die van God en die van de duivel. En twee van die stemmen zijn niet al te best." Acteur Jim Caviezel (Lucas)

JERUZALEM

BEGIN EN CENTRUM VAN *HANDELINGEN*

Het verhaal van het boek 'Handelingen van de Apostelen' speelt zich af in een hele reeks steden, die er ten tijde van het verhaal totaal anders uitzagen dan vandaag. In het besef dat de geografie van de Bijbel ook in dienst staat van de boodschap die de Bijbelschrijvers willen verkondigen, wil deze reeks niet een beeld reconstrueren van hoe die steden er toen hebben uitgezien, maar eerder peilen naar de betekenis die deze plaatsen hebben in het verhaal. We openen met de stad waarin het verhaal begint: Jeruzalem. Jeruzalem, begin en centrum van het boek 'Handelingen', is de stad waar de troon van Gods koningschap staat en waar Gods volk leert te leven als een familie van zussen en broers verzameld uit alle volkeren.

Hendrik Hoet

Stad Gods

"Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en stenigt wie naar haar toe zijn gestuurd! Hoe vaak heb Ik je kinderen niet bijeen willen brengen zoals een hen haar kuikens onder haar vleugels hoedt, maar jullie hebben het niet gewild!", klaagt Jezus in het centrum van het evangelie volgens

Lucas. Anders dan de evangelies volgens Mattëus en Marcus begint en eindigt het Lucasevangelie, net als *Handelingen*, in Jeruzalem, en meer bepaald in de tempel van deze hoofdstad van Gods volk (cfr. Lucas 1, 9 en 24, 53). In Jeruzalem staat de troon van de Messias die de vrede zou brengen voor alle volkeren. Daar moet Jezus zijn, ook al werd zijn troon een kruis buiten de stad. En daar zijn ook de leerlingen bijeen na Jezus' heengaan.

Maar in *Handelingen* treffen we de leerlingen aan in een bovenzaal van een huis (Hnd 1,12). Ook eindigt het tweede boek aan Gods vriend – Theofilus – in een huis: het huis waarin Paulus onder huisarrest verblijft en het evangelie "vrijmoedig en ongehinderd" verkondigt. Het volledige verhaal van de twee boeken – het Evangelie volgens Lucas en *Handelingen* – aan ons, vrienden van God, begint dus in de tempel van Jeruzalem, hoofdstad van Gods volk, en eindigt in een huis in Rome, hoofdstad van "de volkeren". Het eerste boek (Lucas) vertelt hoe het koningschap van God in de gestalte van Jezus in Jeruzalem komt en het tweede boek (*Handelingen*) hoe het verder verspreid wordt door Jezus' leerlingen onder alle volkeren.

Wanneer Jezus Jeruzalem binnenkomt, weent Hij over de stad (Lucas 19, 41) en jaagt Hij uit de tempel wie er een asielpaats voor rovers van maken. Een tempel was in de oudheid een afgebakende ruimte waar in openlucht offers werden opgedragen voor een gebouw waarin het godsbeeld stond. In het gebouw op

het tempelplein van Jeruzalem stond echter geen beeld van God, wel zijn troon: de ark, waarin de twee stenen tafelen bewaard werden. Het tempelplein van Jeruzalem was afgeboord met zuilengalerijen, waaronder werd recht gesproken en lesgegeven. Daar heeft ook Jezus zijn onderricht gegeven en daar troffen later ook zijn leerlingen elkaar. Op het plein waren ook wisselkantoren om vreemd geld te wisselen in de munt waarmee de tempelbelasting moest worden betaald en blijkbaar werden daar ook offerdieren gekocht en verkocht.

Het Evangelie legt Jezus de beschrijving in de mond van wat in 70 na Christus gebeurd is: de tempel die Herodes tot een van de mooiste gebouwen uit die tijd heeft laten vergroten en verfraaien, wordt platgebrand en de stad geplunderd en verwoest. De Joden – volgelingen van Jezus of niet – vragen zich af of Gods koningschap nog "voor deze tijd" was (Hnd 1, 6). De Messiaanse vrede lijkt verder weg dan ooit, nu de pax Romana Gods volk nog meer in de greep van de keizer van Rome houdt. *Handelingen* vertelt hoe Gods koningschap toch gestalte krijgt dankzij de getuigen die het beleven, eerst in Jeruzalem en dan onder alle volkeren.

Mijn getuigen in Jeruzalem

(Hnd 1,8)

Heel het eerste deel van *Handelingen van de Apostelen* – zeven van de 28 hoofdstukken, een vierde deel dus van het hele boek – speelt zich af in Jeruzalem. Daar worden de leerlingen vervuld van Jezus' Geest en

leeft de eerste christelijke gemeenschap “eensgezind” en zonder dat iemand iets tekortkomt. Vóór de verwoesting van de tempel in 70 na Christus gingen de leerlingen nog dagelijks naar de tempel (2, 46) om er te bidden en offers op te dragen. De “Schone Poort” (3, 2) was een poort aan de oostkant van de tempel in het midden van de zuilengang van Salomo. Deze poort gaf toegang tot het tempelplein voor wie van de Olijfberg kwam. Die poort lag in het verlengde van de toegang tot het altaar en het “heilige der heiligen”. Het is niet zeker dat ze zich op de plaats bevond waar de huidige dichtgemetselde “Gouden Poort” in de stadsmuur rond het oude Jeruzalem staat.

Terwijl de apostelen op het tempelplein van Jezus getuigen, worden ze er aangehouden. Dan leert de christelijke gemeenschap hoe te bidden in de vervolging (4, 24-30). In Jeruzalem ondervinden de leerlingen ook dat schijnheiligheid een veel gevaarlijkere bedreiging vormt voor het leven van de gemeenschap dan de vervolging: het bedrog van Ananias en Saffira uit gebrek aan vertrouwen (5, 1-11) leidt veel eerder en tot tweemaal zoveel doden dan de vervolging van buitenaf (Hnd 7)! Ook in Jeruzalem leren de leerlingen conflicten op te lossen tussen volksgenoten van verschillende culturen (Hnd 6).

Handelingen haalt de vervolging aan als reden waarom de leerlingen “verstrooid worden” in Judea en Samaria. Het wordt de kans om het Evangelie te verspreiden. De apostelen blijven die verspreiding volgen vanuit Jeruzalem (8, 14-25) en de bekeerde Saulus passeert er (9, 26-29).

Wanneer Petrus na de doop van een familie in Caesarea terug in Jeruzalem komt, moet hij er zich voor dat doopsel verantwoorden. Het huis van Maria en Johannes-Marcus bevindt zich ook in Jeruzalem, maar in heel hoofdstuk 12 wordt de naam van Jeruzalem slechts vermeld als de plaats van waaruit Barnabas en Saulus worden uitgezonden (12, 25v.).

Volk uit de volkeren

Het centrale hoofdstuk (Hnd 15) brengt ons opnieuw in Jeruzalem voor een levensbelangrijk overleg dat de toekomst van de Kerk bepaalt. Er is immers een conflict ontstaan in Antiochië tussen christenen van farizeese overtuiging en christenen die met Paulus en Barnabas een andere mening toegedaan zijn. Het conflict gaat over de voorwaarden om toe te treden tot het volk van God. Vanuit goede farizeese traditie vinden leerlingen die gedoopt zijn in Jezus' naam, dat mannen maar als volwaardig lid van Gods volk erkend kunnen worden als ze besneden zijn. Paulus en anderen oordelen echter dat het doopsel volstaat voor wie als niet-Jood wil aansluiten bij het volk van Israël door Jezus als de Messias te aanvaarden en in Jezus' Geest de Tora te beleven.

Dat was geen gemakkelijke 'strijdvrage' want ze raakt de grondslagen van de trouw aan het verbond en van de identiteit van het volk van God. Voor vrome Joden moet dat geklonken hebben alsof men vandaag zou stellen dat moslims of boeddhisten christen kunnen worden zonder zich te laten dopen. Voor de farizeeën was de

besnijdenis een kwestie van gehoorzaamheid aan Gods woord. Voor Paulus bestond de dienst van God uit liefhebben van en zoals Jezus. De vraag was dus of niet-Joden die tot Gods volk wilden behoren zich ook moesten houden aan alle praktijken die de farizeeën wezenlijk vonden zoals de besnijdenis, het onderhouden van de sabbat en het naleven van de reinheidsvoorschriften of volstond de liefde zoals Jezus die had voorgeleefd?

Dus de vraag wordt voorgelegd aan de apostelen en oudsten in Jeruzalem. Na het uitwisselen van ervaringen en raadplegen van de Schriften wordt een regeling getroffen om de samenleving mogelijk te maken van besneden en onbesneden volgelingen van Jezus, vermits God zelf zich een volk verzamelt uit alle volkeren (15, 14).

Na dat 'apostelconcilie' keert het verhaal pas naar Jeruzalem terug met Paulus in hoofdstuk 21, dus aan het begin van het laatste kwart van het boek *Handelingen*. Paulus wordt er beschuldigd ontrouw aan de Tora te prediken. Tijdens een tumult dat daarover op het tempelplein ontstaat, wordt hij door de Romeinen aangehouden. Na een verhoor voor de hoge Joodse Raad – het sanhedrin – krijgt hij van de Heer zelf te horen dat hij geroepen is om in Rome van Hem te getuigen zoals hij dat in Jeruzalem heeft gedaan (23, 11). De rest van het verhaal volgt Paulus naar Rome. Waar hij onderricht geeft, niet meer in een tempel, maar bij hem thuis. God is niet meer gediend met offers in de tempel (Lucas 1, 9), maar Hij woont waar mensen uit alle volkeren in liefde samenwonen.

ZOUT OP DE PATATJES

JONG EN OUD GAAN MET ELKAAR IN GESPREK

Jong en oud, dat is het opzet van dit interview. Vragen aan 'een oude wijze man' en aan iemand die zijn eerste stappen zet in de pastorale. Aan Miel Selderslaghs, een 77-jarige diaken die zijn beleidstaken beëindigde in de pastorale eenheid Sint-Bernardus (Niel, Schelle, Hemiksem), maar nog pastoraal actief is, en Jens Van Rompaey (23), kersvers teamlid van de pastorale eenheid Heilige Gummarus en Zalige Beatrijs (Lier), verantwoordelijk voor catechese en verkondiging, en liturgie en gebed.

Jan Caljon

Wat waren jullie eerste stappen in de pastorale?

Miel: Ik was actief bij de scouts, in de vormselcatechese ... Het ene volgde op het andere. Ondertussen bleef het kriebelen en in overleg met mijn vrouw, Jenny, begon ik in 1983 aan de diakenopleiding. De uiteindelijke trigger was de uitspraak van een kind uit Kring 12 naar aanleiding van de betoging tegen kernwapens in Brussel. Dat zei: "Als er een atoombomb valt, drinken we allen vergif dat we in huis hebben. Dat hebben mama en papa gezegd." Dat raakte me: Hoe kun je leven zonder hoop? Hoe kun je een kind opvoeden zonder perspectief? Ik ben met de ouders gaan praten en dat bleef nazinderen.

Je wordt tot diaken gewijd vanuit een ideaal van dienstbaarheid, voor mij was dat vooral dienstbaarheid naar hulpbehoevenden. Maar op een bepaald moment word je geroepen om een parochie weer op te bouwen. Tien jaar later om federatiecoördinator te worden. Roeping is niet altijd 'je goesting doen', maar 'gaan waarheen je geroepen wordt'.

Jens: Na mijn vormsel werd ik misdienaar. Een keer per maand werd al snel wekelijks. En dan volgde een vraag om een handje toe te steken op de parochiefeesten, om catechese te geven ... en al snel word je steeds meer deel van die parochiegemeenschap. Daarbij is het belangrijk om je aanvaard te weten om wie je bent en om wat je doet. Het is immers niet altijd makkelijk om aansluiting te vinden. Onlangs nam ik deel aan een vergadering waarin de oudste vier keer zo oud was als ik. Dat is confronterend en tegelijk ook prachtig.

Op 75-jarige leeftijd ging je met pensioen, Miel. Hoe beleefde je die overgang?

Miel: Zoals het hoort op je 75ste, bood ik de bisschop mijn ontslag aan, met de vraag om actief te mogen blijven waar dat kan. Het is loslaten. Nu ben ik nog alle weekenden van dienst: ik doe doopvieringen, éénmaal per maand de doopvoorbereidingen, de huwelijksvoorbereiding, ziekenbezoek, af en toe een begrafenissen, een huwelijk en wat zich aandient.

Dat heb ik op verschillende plaatsen gedaan: op school, in de parochie, en nu

in het team van de pastorale eenheid. Als je een taak neerlegt, ligt die achter jou vanaf het moment dat je eruit stapt. En ben je terug beschikbaar voor andere dingen. Je vult je opdracht in, geeft ze vorm vanuit jouw persoonlijkheid en competenties, maar je valt niet samen met die taak. Je vereenzelvigen met je taak is gevaarlijk.

Welke boodschap willen jullie aan elkaars generatie geven?

Miel: Ik zou aan de jongeren zeggen: "Panikeer niet en probeer niet perse gaten te vullen. Blijf geloven in de toekomst voor de Kerk." In contact met jongvolwassenen citeer ik tegenwoordig graag enkele verzen uit de Bergrede (Matteüs 5, 13-16). Niet zozeer als een opdracht, wel als een bemoediging en bevestiging: geloof erin.

Jens: Ik zou oudere generaties willen vragen om de jongere generatie te begeleiden. Te bemoedigen. En geduld te hebben. Want begeleiding veronderstelt ook dat je als jongere mag proberen, dat je fouten mag maken en opnieuw mag proberen. Zo hebben we de jongerenvering zelf mogen vormgeven. We wilden niet zomaar *De wereld is een toverbal* zingen in de mis. Daarom gingen we als jongeren op zoek naar wat mogelijk was en hebben we kunnen bijschaven waar nodig. Maar dat kan enkel als je de ruimte krijgt om zelf iets uit te werken.

Miel: Is het voor jongeren niet moeilijk om te merken dat sommige mensen niet kunnen loslaten?

© Jens Van Rompaey

➤ *Jens Van Rompaey leidt bezoekers rond in de catacomben van San Callisto in Rome.*

© Miel Selderslaghs

➤ *Miel Selderslaghs in actie bij Kring 12.*

Jens: Inderdaad, tijdig loslaten is nodig. Tegelijk hebben we veel begrip voor veertig, vijftig en zestig jaar inzet. Wanneer je een taak overneemt, is het goed om de wijsheid en inzichten van je voorganger te bewaren, zonder een kopie van hem of haar te willen zijn.

In 'Christus vivit' schrijft paus Franciscus: "Het woord van een oude wijze mens nodigt ons uit om bepaalde grenzen te respecteren en onze impulsen te beheersen: Spoor de jongeren aan om zich in ieder opzicht bedachtzaam te gedragen (Titus 2, 6)." Wat denken jullie hiervan?

Jens: Daar zit een waarheid in. Het is voor ons, jongeren, confronterend om tegen vastgeroeste structuren aan te lopen waar je zelf geen affiniteit mee hebt. Ik geef een voorbeeld. Er zijn te veel parochiekerken. Ouderen werpen dan op: "Maar ik heb ze nog weten bouwen." Dat is geen goed argument voor het behoud, toch is de onderliggende emotionele betrokkenheid begrijpelijk. Op zo'n moment dien je een zekere bescheidenheid en een grote mate van begrip in te bouwen om hen niet te kwetsen. Kortom, dat je de achtergrond niet meehebt, mag geen excuus zijn om onbedachtzaam te werk te gaan.

Miel: Bij het ouder worden gaan de scherpe kantjes er wat af. We maken ons minder zorgen over bijzaken. Het basisvertrouwen is belangrijk. Vertrouwen geven is belangrijk.

Ik heb daar een mooi voorbeeld van. Op een dag geef ik in een labo les aan

veertienjarigen. Achteraan hoor ik enig tumult. Ik zie een leerling op een ladder staan om de wijzer van een klok te verzetten. Als het ware om te zeggen: "Als dat uur nu maar snel voorbij is." Na de les hou ik hem tegen. De jongen vertelt dat hij het beu is thuis. Zijn moeder voedt alleen vier kinderen op. Ze hebben het niet breed. Elk weekend gaan ze ergens poppenkast spelen en hij moet altijd mee. Hij zou liever bij zijn vriendinnetje gaan wonen. Ik luister en bemoedig. Een tiental jaar later spreekt hij me aan op een beurs: "Mijnheer Selderslaghs, kent u mij niet meer? Ik was diegene die op die ladder stond in uw les. Wat u me toen gezegd hebt – dat het uiteindelijk wel goed zou komen – heb ik meegenomen. Fijn dat ik u nog eens zie." Ik vraag: "En wat brengt jou hier op deze beurs?" En hij: "Wel, ik sta hier met een stand, ik verkoop ladders ..."

Wat betekent pastoraal vandaag voor jullie?

Miel: Er zijn voor mensen vanuit mijn geloof, vanuit onze verbondenheid met Jezus. Door beschikbaar te zijn, mensen samen te brengen, met hen samen te vieren.

Jens: Pastoraal is voor mij inherent aan het leven als christen. Het is het vormgeven van het besef en het beleven van je persoonlijke relatie met en in Jezus. Pastoraal mag zich trouwens niet beperken tot gelovigen. Onze liefde mag universeel zijn.

Miel: Inderdaad, het hoeft niet altijd georganiseerde pastoraal te zijn. Het is

overal getuigen en dienstbaar zijn. Daar waar je leeft, woont en werkt, generaties door elkaar. Weinig jongeren engageren zich nog voor de Kerk. Toch hoeft je dat niet te dramatiseren. Onze generatie had het moeilijk om de verbondenheid met de Kerk door te geven aan onze kinderen. Van mijn kinderen is er wel één priester geworden, maar bij de anderen vind je alle schakeringen van affiniteit met het geloof. Dat is jammer, maar ik voel me daardoor niet ongelukkig.

Jens: Als jongere is het niet vanzelfsprekend om naar de Kerk te gaan. En wie toch gaat, vindt moeilijk aansluiting. Er ontbreekt een generatie. Hoe kunnen jongeren aansluiting vinden?

Het is belangrijk om als gelovigen aanwezig te zijn in onze samenleving. Denk aan de parabel van het zout van de aarde. Je kunt koken zonder zout, maar dat is minder smaakvol. Een snuffje zout doet wonderen. Zo kan het ook zijn met onze bijdrage als christenen. Ook al is ze beperkt, we zijn wel het zout op de patatjes.

Miel: We mogen de band met het leven niet verliezen en we mogen ons zeker niet opsluiten in onze organisatie. Het vergt soms moed om naar buiten te treden. Bijvoorbeeld, toen in onze voormalige federatie een grote fabriek de deuren sloot en de werknemers staakten, brachten we hen vanuit de parochie koffie om hen een hart onder de riem te steken. Er gebeuren zoveel dingen buiten ons 'clubke' waar we wat licht kunnen brengen en smaak kunnen geven.

STRAFFE MADAMMEN EN STRAFFE GASTEN

WEES WAKKER

Op 2 februari vieren we het feest van de opdracht van Jezus in de tempel. Het is ook de dag van het godgewijde leven. Op die dag, veertig dagen na de geboorte van Jezus, brengen Maria en Jozef het Kind naar de tempel, zo verhaalt het Evangelie, om het aan God op te dragen en toe te wijden. Dat verhaal is een icoon van de gave van het eigen leven.

Alle christenen zijn geroepen om van het leven een gave aan God te maken, in het gezin, op het werk, in de dienst aan de Kerk, door werken van barmhartigheid. Religieuzen, monniken en godgewijde leken verlangen met en door hun geloften zich volledig aan God te wijden en het licht van Christus daar te brengen waar duisternis het dichtst is. “Profetisch leven, Gods nabijheid brengen en dragers van hoop zijn, dat is de kern van elk godgewijd leven”, duidt Nicole Vennekens, bisschoppelijk gedelegeerde voor de religieuzen in ons bisdom. “Godgewijden hebben maar één levensdoel dat echt aan hun roeping beantwoordt: getuigen dat God goed en barmhartig is.”

De Kerk en de wereld hebben nood aan zulke getuigen, benadrukt ze. “Hoe zou de aloude zoektocht naar God eruitzien zonder de radicale sprong van zoveel monialen en monniken in het niets van wereldse roem en zekerheid? Hoe zou het brede veld van de verzorging in ziekenhuizen, in woon-zorgcentra, in zorg aan huis, in het onderwijs, in de catechese eruitzien zonder ‘de straffe madammen’ en ‘de straffe gasten’ die zusters en broeders in de voorbije eeuwen waren?”

Maar wat vandaag, zullen sommigen opwerpen. Zusters en broeders in onze streken zijn oud. Hun aantal neemt af. “Kerk en God staan niet in de top tien van favoriete doelen”, erkent Nicole. “Toch blijft God mensen roepen om op een exclusieve wijze aan Hem toe te behoren en door Hem uitgezonden te worden. Ze zijn er en ze zullen er altijd zijn, die ongemakkelijke godzoekers: nabij in de ontelbare sloppenwijken van de grootsteden, of aan de zijde van de miljoenen migranten wereldwijd, bij mensen gekweld in gevangenissen of geïsoleerd door vereenzaming, ouderdom en maatschappelijk ‘ongemakkelijke’ ziekten ... En inderdaad, enkelingen kunnen nog geen structuren veranderen, maar enkelingen kunnen wel het verschil maken dat toekomst brengt. En dat doen ze nog steeds, die godgewijde mannen en vrouwen, wereldwijd. Een enkele kaars kan licht brengen in een immens donkere ruimte.” (Raad van Religieuzen)

Op 2 februari om 15 uur gaat mgr. Bonny voor in een eucharistieviering ter ere van het godgewijde leven in de Heilige Damiaankerk op het TPC in Antwerpen.

“We zijn in een feestelijke cisterciënzerstemming”, schetste mgr. Johan Bonny de sfeer op 13 november in de abdijkerk van de gemeenschap Onze-Lieve-Vrouw van Nazareth, ter gelegenheid van de zegening van zuster Katharina als abdis. Ze was op 30 september door haar gemeenschap tot abdis gekozen. In een letterlijk en figuurlijke ‘herderlijke’ homilie liet de bisschop zich inspireren door het traktaat *Een boek over herders en schapen* van Hugo van Fouillooy. Deze tijdgenoot van Bernardus van Clairvaux verhaalt over Jezus, de goede herder die de zorg voor zijn kudde doorgeeft, zoals vandaag aan de nieuwe abdis.

Zoals een herder sommige schapen moet aanporren en anderen die te ver vooruitsnellen moet terughalen, zo zal zuster Katharina moeten rekening houden met het verschillend tempo van haar medezusters. Maar ook herders hebben hun eigen tempo, vervolgt mgr. Bonny. “Beste zuster Katharina, ik hoop dat je als abdis wakker zal blijven en ook de gemeenschap wakker zal houden. Wakker voor het woord van God en voor het werk van de Heilige Geest. Wakker voor wat jullie roeping is en zending. Wakker voor Gods nieuwe dageraad.”

Net zoals een kudde complex is samengesteld, verschillen ook zusters uit een gemeenschap van aard, karakter en leeftijd. “Beste zuster Katharina, het zal jouw taak zijn om het hele plaatje bij elkaar te houden en aan ieder lid zijn passende plaats te geven.” Tot slot stipte onze bisschop vier plaatsen aan waar je een kudde kunt laten grazen: het slot of de lectio, het kapittel of het onderricht, de kerk of het koorgebed en het altaar of het innerlijke overwegen.

In haar dankwoord plaatste de nieuwe abdis zich in de voetsporen van haar voorgangers. Bij de pinken besloot ze: “In dit feest krijgt vorm hoe wij als zusters teruggetrokken leven in de abdij, en tegelijk met beide voeten in de wereld en werkelijkheid van vandaag staan.” (Ilse Van Halst)

RELIEKEN VAN BERNADETTE IN ONS BISDOM

“Wanneer ik het moeilijk heb, dan is Moeder Maria nabij. Ze fluistert dan deze woorden van wijsheid: ‘Laat het maar los. Laat het zo zijn. Er komt een antwoord. Het komt wel goed.’” In deze vrije vertaling krijgt een van de grootste pophits ooit geschreven een wel heel passende betekenis wanneer we het over onze diocesane Mariabedevoarten hebben. Dit jaar nodigt mgr. Bonny ons uit om mee op bedevaart te gaan naar Onze-Lieve-Vrouw, op 5 mei in de kathedraal en op 7 mei in Meersel-Dreef. Bijzonder dit jaar is de aanwezigheid van de relieken van de heilige Bernadette.

Steven Deschamphelaere

Maria nodigt ons uit om onze zorgen en lasten met haar te delen. Op die uitnodiging van Maria gaan dagelijks miljoenen mensen in. Er worden ontelbare kaarsjes ontstoken ter ere van Maria, als stille getuigen van elke ontmoeting, met een vraag, of uit dankbaarheid.

Maria ontmoette in Lourdes Bernadette Soubirous en vroeg haar om die hoopvolle boodschap verder met de wereld te delen. Ze stelde haar daarbij voor dat we in processie tot bij haar zouden komen, om zo samen onze zorgen te dragen en om alvast elkaar te ondersteunen. Dat is ook de kracht van onze diocesane Mariabedevoarten,

waarop onze bisschop elk jaar opnieuw bewoners van woon-zorgcentra, zorgvoorzieningen, Samana- en OKRA-kernen, parochie- en bedevaartgroepen en religieuze gemeenschappen uitnodigt.

Bijzonder dit jaar is de aanwezigheid van de relieken van de heilige Bernadette. 175 jaar geleden werd Bernadette Soubirous geboren. Om dat te vieren, reizen de relieken de wereld rond. Van 3 tot 7 mei zijn ze in ons bisdom.

OPROEP

Bij deze bedevaart vraagt onze bisschop bijzondere aandacht voor de zorgbehoevenden in de woon-zorgcentra, met een warme oproep om zoveel mogelijk, en waar mogelijk, oplossingen te zoeken om ook deze mensen een kans te geven mee op bedevaart te gaan.

Praktisch:

- In de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Antwerpen op 5 mei om 14 uur (inschrijven via 03 202 84 30 of vicariaat.antwerpen@bisdomantwerpen.be)
- Naar de Mariagrot in Meersel-Dreef op 7 mei om 14 uur (inschrijven via 03 500 00 18 of vicariaat.kempen@bisdomantwerpen.be).
- Wie dat wenst, kan de ziekenzalving ontvangen. Na de viering is er gelegenheid om elkaar te ontmoeten. Meer info op www.bisdomantwerpen.be

JA! WE GAAN MEE! JIJ OOK?

“Elk jaar kijken onze zusters uit naar de Mariabedevoart van ons bisdom. Het scheidt verbondenheid om samen met velen Maria te danken, te vragen, te bidden, gelovend op haar voorspraak bij haar zoon Jezus. Bij Maria mag ieder thuiskomen zoals zij of hij is, met alle vreugde en zorgen. Voor velen is zij een toeverlaat, een dichtbij vrouw die ieders hart begrijpt. Het samen vieren met onze bisschop, de bemoedigende woorden vanuit zijn hart en vanuit het hart van de Goede Boodschap van Jezus, en de ontmoetingen na de viering, geven aan ieder een warm gevoel. Daar hebben mensen zo'n nood aan. Velen hoorde ik eerder al zeggen: “Ik heb nog nooit een bisschop van zo nabij gezien en een hand gegeven.” De onderlinge contacten met ‘tochtgenoten’ versterken het gevoel dat we familie zijn van elkaar. De bedevaart is haalbaar voor velen, en iedereen gaat terug huiswaarts, misschien wat vermoeid, maar met een gelukkig gevoel en een warmer hart.

Elk jaar vragen en ontvangen enkele zusters het sacrament van de ziekenzalving. Dat is een persoonlijk gebeuren tussen God en mens. Op die bijzondere plaats, in de nabijheid van Maria, geeft dat bijkomende steun.

Niet alleen onze zusters kijken uit naar de bedevaart, ook het verzorgende personeel gaat graag mee. Zij brengen Maria al op voorhand aanwezig in ons huis met beeld en muziek. Ze verzamelen ook de intenties van de voorbede die tijdens de viering bij Maria worden neergelegd.

Ik ben ervan overtuigd dat Maria, wanneer ze dat alles ziet, tegen Jezus zegt: “Kijk daar! Zie hoe ze elkaar dragen, liefhebben en steunen, zoals Jij, m'n Zoon, hen hebt voorgeleefd. Het is goed wat ze daar doen.”

Liliane Eeckhout

Gasthuiszusters-augustinessen van Lier

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

© Ilse Van Haist

BENOEMINGEN

Kanunnik Bruno **Aerts**, norbertijn van Postel; kanunnik Jos **Bonroy**; Michel **Brasseur**; kanunnik Bart **Paepen**; kanunnik Wim **Selderslaghs**; Jan **Verheyen** en Frans **Wouters** werden per 1 november herbenoemd tot lid van het Consultorencollege van het bisdom Antwerpen voor een periode van vijf jaar.

Vincent **Ceulemans**, norbertijn van Averbode, werd per 1 december 2019 herbenoemd tot parochievicaris in de parochies van de pastorale eenheid De Heilige Apostelen (Balen-Mol) voor één jaar.

Jelle **De Backer**, pastoraal werker in opleiding, werd per 15 november 2019 benoemd tot vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in de Strafinrichting van Wortel en in het Penitentiair Schoolcentrum in Hoogstraten, in de pastorale eenheid Sint-Franciscus, voor een periode van zes jaar.

Ronny **Evrard**, diaken van ons bisdom, voorheen pastoraal ziekenhuiswerker in het AZ Turnhout, campussen Sint-Jozef en Sint-Elisabeth, in de pastorale eenheid Clara van Assisi, werd per 1 november 2019 benoemd tot diaken in de parochies van de pastorale eenheid Heilige Nicolaas van Poppel (Arendonk, Baarle-Hertog, Ravels), voor een periode van zes jaar.

Bart **Goossens**, norbertijn van Tongerlo, werd per 1 oktober 2019 benoemd tot parochievicaris in de pastorale eenheid Heilige Martha en Maria (Malle, Zoersel), voor een periode van zes jaar.

► *Olivier Lins beëindigde in december zijn opdracht in het bisschopshuis. In afwachting van zijn opvolging besloot de bisschopsraad zijn taken ad interim te herverdelen. Vicaris-generaal Bruno Aerts staat in voor de communicatie, woordvoering en de contacten met de media. Steven Goetschalckx is het aanspreekpunt voor de medewerkers van het secretariaat van het bisschopshuis. Yordi Sollie volgt het privésecretariaat van mgr. Bonny op.*

Pascal **Humblet**, pastoraal werker van ons bisdom, werd per 1 november 2019 tevens benoemd tot verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid Heilige Veronica (Borsbeek, Schilde, Schoten, Wijnegem, Wommelgem) en als lid van dat team, voor een periode van zes jaar.

Carolien **Milis** werd per 1 november 2019 benoemd tot verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid Mozes (Heist-op-den-Berg, Putte) en als lid van dat team, voor een periode van zes jaar.

Ghislain **Tousse Mouafo**, missionaris van Scheut, werd per 1 november 2019 tevens benoemd tot parochievicaris in de personele parochie van de Missie voor Zeelieden in Antwerpen, voor een periode van zes maanden, tot en met 30 april 2020.

STOPZETTING(EN)

Ben **Bax** nam per 1 september 2019 ontslag als parochieassistent in opleiding in de pastorale eenheid Heilige Christoffel (Borgerhout extra-muros, Deurne).

Kaatje **De Meester** nam per 14 oktober 2019 ontslag als jongerenpastor voor het Vicariaat Kempen, in de pastorale eenheid Heilige Gummarus en Zalige Beatrijs (Lier).

Rudi **De Reys** nam per 1 november 2019 ontslag als verantwoordelijke voor de liturgie en het gebed in de pastorale eenheid Immanuel (Aartselaar, Boechout, Hove, Kontich, Lint) en als lid van dat team.

Gert **de Bakker** nam per 31 oktober 2019 ontslag als verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid Heilige Gummarus en Zalige Beatrijs (Lier). Hij behoudt zijn overige functies.

Olivier **Lins** nam per 16 december 2019 ontslag als privésecretaris en ceremoniaris van de bisschop, diensthoofd secretariaat en communicatie van het bisdom Antwerpen, en secretaris van de bisschopsraad.

De benoeming van Frans **Schaffels** als parochieassistent in opleiding in de parochies van de pastorale eenheid Elia (Brecht, Wuustwezel) werd beëindigd per 26 november 2019.

OVERLIJDEN

Hector **De Clercq**, priester van ons bisdom, overleed in Brussel op 3 november 2019. Hij was onder meer actief als leraar in het Sint-Jozefcollege in Woluwe. Hij werd geboren op 27 december 1936 in Borgerhout en priester gewijd in Mechelen op 8 juli 1962.

Jozef **Derkinderen**, priester van ons bisdom, overleed in Antwerpen op 10 oktober 2019. Hij was onder meer actief als leraar in Hoogstraten, Klein Seminarie, en als godsdienstleerkracht in Turnhout, Sint-Pietersinstituut. Hij werd geboren op 15 juni 1937 in Sint-Lenaarts en priester gewijd in Antwerpen op 8 juli 1962.

Luc **Feremans**, priester van ons bisdom, overleed in Antwerpen op 11 november 2019. Hij was onder meer actief als pastoraal ziekenhuiswerker in RevArte in Edegem en als pastoraal rusthuiswerker in woon-zorgcentrum Hof ter Schelde in Antwerpen-Linkeroever. Hij werd geboren

op 9 augustus 1924 in Edegem en priester gewijd in Mechelen op 16 april 1950.

Mgr. Hermenegild Jozef **Noyens**, norbertijn van Tongerlo, overleed in Antwerpen op 5 november 2019. Hij was onder meer prelaat van de Onze-Lieve-Vrouwabdij van Tongerlo en abt-generaal van de orde van Prémontré. In ons bisdom was hij onder meer actief als pastoor in Westerlo, Sint-Carolus Borromeus, *Heultje*, en als lid van het vicariaatsteam voor de vrouwelijke religieuzen en de godgewijden. Hij werd geboren op 2 november 1932 in Kasterlee en priester gewijd in Tongerlo op 15 augustus 1956.

Geert **Van de walle**, norbertijn van Tongerlo, overleed in Tongerlo op 26 november 2019. Hij was onder meer actief als onderpastoor in Westerlo, Sint-Anna, *Tongerlo*, en als pastoor in Westerlo, Onze-Lieve-Vrouw-Bezoeking, *Oosterwijk*. Hij werd geboren op 5 april 1933 in Keiem en priester gewijd in Tongerlo op 13 augustus 1961.

Maurice **Van Genechten**, missionaris van Afrika (witte pater), overleed in Varsenare op 17 oktober 2019. Hij was onder meer actief als pastoor in Kalmthout, Onze-Lieve-Vrouw, *Centrum*, en als pastoor in alle parochies in Merksem. Hij werd

WELK SOORT KERK?

DPR BEZINT ZICH OVER MISSIONAIR KERK-ZIJN IN PASTORALE EENHEDEN

“Ze legden zich ernstig toe op de leer van de apostelen, bleven trouw aan het gemeenschappelijke leven en ijverig in het breken van het brood en in het gebed.” Met een bezinning met deze woorden uit *Handelingen* (2, 37-47) startte de Diocesane Pastorale Raad haar bijeenkomst op 26 oktober. Moderator van dienst Jonathan Lambaerts baande de weg voor Ward Kennes. Ward zal de DPR de komende jaren modereren maar kon er dit keer nog niet bij zijn.

Op 2 september 2019 verscheen de herwerkte uitgave *De pastorale eenheid in het Bisdom Antwerpen*, een vierde brochure bij de visietekst *Een houtskoolvuur met vis erop en brood*. Het lag dan ook voor de hand dat de DPR zich in haar eerste bijeenkomst van het werkjaar 2019-2020 over deze vernieuwde visie zou buigen. In zijn duiding benadrukte vicaris Wim Selderslaghs dat we ons de vraag moeten stellen welke soort kerkgemeenschap we willen zijn. Of nog: welk verschil willen we als kerkgemeenschap neerzetten in onze samenleving? Het antwoord vinden we in het verhaal van de leerlingen op weg naar Emmaüs (Lucas 24, 13-35): een Kerk die luistert, verwelkomt, vergezelt, begeleidt en verder gaat. Verder suggereerde hij om in onze pastorale eenheden na te gaan hoe we mensen opnieuw kunnen laten kennismaken met Jezus en het Evangelie. Verkondiging, catechese en liturgie maar ook diaconie en solidariteit zijn wegen om ons christen-zijn concreet gestalte te geven.

Nadien wisselden de leden van de DPR in zes gespreksgroepen van gedachten over de vraag “Op welke manier kunnen we vandaag missionair Kerk-zijn?” De bisschop roept ons immers op om doorheen de structuren een dynamiek op gang te brengen, op het spoor te komen van wat mogelijk is in onze lokale gemeenschappen en eventueel dat duwtje te geven dat nodig is om verder op weg te gaan. Uit deze brainstorming kwamen tal van suggesties naar boven. Zo kunnen we individueel ‘missionair’ zijn door als gist in het deeg aanwezig te zijn in onze samenleving. Maar ook als groep, als gemeenschap, moeten we durven naar buiten te treden. We kunnen ons richten op zinzoekers, op jongeren, met een taal die toegankelijk is. We mogen meer gebruik maken van sociale media. We kunnen ons christelijk kunstpatrimonium ontsluiten ...

Vanuit de diverse gespreksgroepen klonk tot slot sterk de oproep om als Kerk zichtbaar te worden, om te tonen wie we zijn en waar we voor staan. Vanuit de vreugde die we zelf voelen als christen kunnen we anderen inspireren en uitnodigen om te proeven van wat ons ten diepste drijft. Door samen *Handelingen* te lezen, zullen we ons gesterkt voelen in ons christen-zijn.

Christa Damen

› Jonathan Lambaerts

geboren op 2 augustus 1938 in Hove en priester gewijd in Heverlee op 29 juni 1964.

Jos **Van Gils**, diaken van ons bisdom, overleed in Brasschaat op 22 november 2019. Hij was onder meer actief als diaken in Brasschaat, Heilige Familie,

Rustoord-Kaart. Hij werd geboren op 30 juli 1932 in Brasschaat en aldaar diaken gewijd op 13 februari 1982.

Jef **Vliegen**, missionaris van het Heilig Hart, overleed in Borgerhout op 22 november 2019. Hij was onder meer actief als pastoraal rusthuiswerker in Borgerhout,

woon-zorgcentrum Gitschotelhof, en als parochievicaris in Borgerhout, Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart, *Stenebrug*. Hij werd geboren op 1 september 1940 in Meeuwen en priester gewijd in Heverlee op 28 maart 1965.

JUBILARISSEN 2020

Volgende diocesane priesters, actieve reguliere priesters, diakens en pastorale werk(st)ers jubileren in 2020. Proficiat!

10 jaar (2010)

31/01 Brasseur Michel, *priester*
06/03 Boden Ria, *pastoraal werkster*
06/03 De Cleyn Ann, *pastoraal werkster*
06/03 Wuyts Ingrid, *pastoraal werkster*
01/09 Kriekemans Heidi, *pastoraal werkster*
01/10 Guiette Christine, *pastoraal werkster*
28/11 Bochar Eric, *diaken*

25 jaar (1995)

02/04 Kuppens Emilia, *pastoraal werkster*
30/04 Vienne Luc, *regulier priester*
25/06 Selderslaghs Wim, *priester*
17/08 Van Lil Griet, *pastoraal werkster*
19/09 Goethaert Els, *pastoraal werkster*
20/10 Van Steelandt Mieke, *pastoraal werkster*
19/11 Verberckmoes Viviane, *pastoraal werkster*
19/11 De Kerf Bernard, *diaken*
19/11 Hellebaut Bert, *diaken*
19/11 Keersmaekers Peter, *diaken*

40 jaar bisschopswijding (1980)

07/09 Van den Berghe Paul, *emeritus bisschop*

50 jaar (1970)

26/06 Mangelschots Victor, *priester*
27/06 Huybrechts Johan, *priester*

Wie lijsten publiceert, loopt het risico fouten te maken of onvolledig te zijn. Een pijnlijke zaak. We excuseren ons daarvoor bij voorbaat en hopen dat je ons de bijkomende jubilarissen signaleert, zodat we ook hen kunnen vermelden. Dank!

07/07 Folens Albert, *regulier priester*
15/07 Christiaens Marc, *regulier priester*

60 jaar (1960)

09/05 Henderieckx John, *priester*
10/07 Celis Ivo, *priester*
10/07 Heylen Prosper, *priester*
10/07 Hofman Gaston, *priester*
10/07 Jespers Renaat, *priester*
10/07 Van den Wijngaert Jan, *priester*
17/07 Nuyens Paul, *priester*
17/07 Opdebeeck Jos, *priester*
17/07 Van de Poel Eugeen, *priester*
17/07 Van Mechelen Wim, *priester*
17/07 Voordeckers Cor, *priester*
17/07 Zaman Luc, *priester*

65 jaar (1955)

17/04 Schuurmans Willy, *priester*
17/04 Van Deursen Frans, *priester*
10/07 Visser Jozef, *priester*
26/12 Goffinet André, *priester*
26/12 Van den Heuvel Louis, *priester*
26/12 Vermeiren Herman, *priester van het aartsbisdom Mechelen-Brussel*

70 jaar (1950)

16/04 Cogge Gaston, *priester*
16/04 Feremans Luc, *priester*
23/07 Beyers Louis, *priester*
23/07 Verberck Jozef, *priester*

SYMPOSIUM PAROCHIE EN AMBT

Recent verschenen twee boeken die nieuwe en hoopvolle perspectieven aanreiken voor de kerkopbouw in Vlaanderen. *Als God renoveert* is van de hand van James Mallon, een Canadese priester die wereldwijd bekendheid geniet voor zijn inzet voor parochievernieuwing en leiderschapsondersteuning. In *Te weinig priesters... en nu?* analyseert Alphonse Borrás, vicaris-generaal van het bisdom Luik, de complexe problematiek en nodigt uit tot dialoog. Op 2 maart wil het symposium 'Parochie & ambt. Tussen renovatie en innovatie' voorbij de verlieservaring in parochies nadenken over nieuwe mogelijkheden en kansen. Het richt zich tot iedereen die – op welk niveau ook – verantwoordelijkheid draagt in de Vlaamse Kerk. De organisatie is in handen van UCSIA vzw, IPB, ICC, ACPT en Uitgeverij Halewijn.

Plaats: Hof van Liere,
Prinsstraat 13 in Antwerpen.
Inschrijven kan tot 24
februari op www.ucsia.org.

► Kanunniken Rik Aegten, Walter De Winter en Jos Bonroy met mgr. Johan Bonny. De drie titulaire kanunniken van het kapittel van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal vieren in 2020 hun tachtigste verjaardag en worden dan emeriti kanunniken.

► Diaken Omer Dingenen vierde op 10 november zijn honderdste verjaardag. Hij was diaken in de parochie Sint-Bavo in Oud-Turnhout van 1975 tot 1995. Mgr. Bonny bezocht hem om hem te feliciteren en overhandigde hem bij deze gelegenheid de pauselijke zegen.

KERK IN TRANSITIE

Begin december verscheen het tweede jaarrapport van de katholieke Kerk in België, met informatie over de interne werking van de Kerk en de inzet van gelovigen in en voor de samenleving in 2018.

De Katholieke Kerk in België 2019 is meer dan een update. Het bevat een groot aantal nieuwe tellingen zoals cijfermateriaal over de eerste communies, annuleringen van kerkelijke huwelijken, ambtsverlatingen van priesters en diakens, benoemde leken ... Daarnaast werd ook uitdrukkelijk de plaats van de vrouw in de Kerk onderzocht. Er werd getracht om het percentage vrouwen in de diverse kerkelijke geledingen, van het parochiale tot het interdiocesane niveau, zo nauwkeurig mogelijk te berekenen.

Het vorige jaarrapport bevatte gegevens van 2017. Omdat er voor heel wat tellingen nog geen vaste systematiek is, kunnen de cijfers van beide jaren moeilijk met elkaar

worden vergeleken. Daarom werden geen groei- of krimppercentages berekend.

Het jaarrapport biedt een beeld van een Kerk in transitie. De eerste transitie is die van de vervrouwelijking. Bij de duizenden personen die in de Kerk een of andere taak op zich nemen (in het onderzoek gaat het om meer dan zeventuizend mannen en vrouwen) zijn vrouwen in de meerderheid: ze vertegenwoordigen 55 procent van alle medewerkers. Kortom, uit de telling blijkt dat vrouwen een onvervangbare rol spelen voor de toekomst van de Kerk en het geloofsleven. Daarnaast wordt de Kerk in België steeds meer gedragen door geëngageerde leken. In alle Belgische bisdommen worden 1.940 priesters bijgestaan door 2.038 leken in parochies, diensten van de bisdommen, ziekenhuizen, woon-zorgcentra ... Een derde evolutie is die van het cultuur- naar keuzechristendom. Mensen kiezen niet

langer uit traditie, maar wel heel bewust voor bepaalde sacramenten. Dat weer spiegelt zich in de cijfers van een aantal sacramenten. Zo noteert de Kerk tussen 2016 en 2018 een daling voor doop (- 11,83 %), vormsel (- 4,33 %), kerkelijk huwelijk (- 13,92 %) en eucharistie (- 16,79 %). De laatste grote transitie betreft de toenemende diversiteit bij gelovigen en voorgangers. Naast de Nederlands-, Frans- of Duitstalige geloofsgemeenschappen zijn er in België 155 katholieke gemeenschappen met gelovigen van buitenlandse oorsprong en 9 katholieke gemeenschappen van de oosterse ritus.

Je kunt het volledige rapport bekijken en downloaden via www.jaarrapportkerk.be. Het rapport is ook verkrijgbaar in de liturgische boekhandel of kan besteld worden bij Licap-Halewijn, Guimardstraat 1, 1040 Brussel. Prijs: 5 euro.

IN DE KIJKER

VERBINDEN, GETUIGEN EN DIENSTBAAR ZIJN

In het noorden van ons bisdom, over de gemeentegrenzen van Hoogstraten en Rijkevorsel heen, groeit en bloeit de pastorale eenheid Sint-Franciscus die zeven parochies en twee kapelanijen verbindt. De naam Sint-Franciscus is een bewuste keuze, leert het startdossier van de pastorale eenheid.

Steven De Schamphelaere

Eerst en vooral is de naam Sint-Franciscus een logische keuze: de band met het kapucijnenklooster in Meersel-Dreef is immers sterk aanwezig. Bovenal is het een geïnspireerde en een ambitieuze keuze. Het is “een naam die oud en nieuw verbindt”, “een heilige die in een woelige tijd een nieuwe weg durfde te gaan” en “een paus die het onmogelijke mogelijk maakt”, duidt Luc Vinkx, teamlid en medeverantwoordelijk voor liturgie. “Die visie

wordt samengevat in drie korte slagzinnen: mensen verbinden, enthousiast getuigen en attent dienstbaar zijn.”

“Om mensen te ‘verbinden’, brachten we het eerste jaar mensen samen, over de grenzen van de parochies heen. Mensen met gelijkaardige taken ontmoeten elkaar en wisselen ervaring, kennis en netwerken uit. Dat werkt bevestigend en verdrijft het eilandgevoel bij onze vrijwilligers”, blikt Luc tevreden terug. Bijzonder geslaagd vindt hij de samenwerking in het kader van gezinsvieringen over parochiegrenzen heen. “Jonge gezinnen houden minder of geen rekening met de verouderde parochiegrenzen. Als team ontdek je dankzij die verbindingen al snel waar meer ondersteuning nodig is, maar ook waar de nodige energie zit om andere geloofskernen aan te steken.”

Het voorbije jaar lag de focus op het ‘getuigen’ waarbij de figuur van Franciscus van Assisi centraal stond. “Het kapucijnenklooster is daarbij onze bron; een bron die mensen letterlijk en figuurlijk beweegt. Dat vertaalde zich in een Franciscusdag begin oktober; een eigen feest voor de pastorale eenheid waarop honderden parochianen een dag lang samenkomen, verbinden, luisteren en werken met inhoudelijk sterke thema’s.”

“Het huidige jaarthema, ‘attent dienstbaar zijn’, leert ons vooral dat we als team een voorbeeld zijn”, vervolgt Luc gedreven. “We staan ten dienste van mensen, en niet omgekeerd. We kunnen slechts een meerwaarde betekenen wanneer we zelf inspireren, nieuwe netwerken aanreiken en blijvend bemoedigen.”

“Onze pastorale eenheid heeft een aantal sterke troeven – het klooster, de kloosterkerk, het Mariabedevaartsoord en het franciscaans belevingscentrum – die de grenzen van de pastorale eenheid overstijgen”, weet Luc. “Belangrijker nog zijn de troeven binnen onze eigen werking. We mogen rekenen op de steun van heel wat vrijwilligers. Binnen het team is de belangrijkste troef de complementariteit onder de leden. We proberen de lat niet te hoog te leggen en de taakbelasting te beperken en te bewaken, met alle begrip voor wie tegen limieten aanloopt. Goede communicatie is onontbeerlijk: een functionele, verzorgde website en doelgerichte nieuwsbrieven betrekken iedereen bij het leven in onze eenheid.” De pastorale eenheid investeert ook in een eigen centrale ontmoetingsplaats. In de oude pastorie van Hoogstraten wordt een hele verdieping opgeknapt en ingericht, met bureaus, een vergaderruimte, een keukentje en een gezellige ontmoetingsplek. “Zo krijgt onze pastorale eenheid ook fysiek een plaats.”

“Pastorale eenheid vormen is moeilijk”, ondervond het team de voorbije drie jaar. “Het pad is niet geëffend. Het parcours is niet helder. Maar het is absoluut boeiend om een eigen weg te mogen gaan met zoveel mensen. En net dát aspect sluit mooi aan bij het thema ‘Handelingen’ waarmee het bisdom de komende drie jaar aan de slag gaat.”

Info op www.sintfranciscus.com

ESTAFETTE

VRIJWILLIGERS UIT DE KERK AAN HET WOORD

Elly en Rosa van Linden waren bijna veertig jaar lang bedrijvig achter de schermen in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Ze ontwierpen prachtige bloemendecoraties en ontfermden zich over de feestkazuifels.

© Ilse Van Halst

© Ilse Van Halst

“Op tafel tonen albums foto's van prachtige bloemendecoraties in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Bloemenschiksters van dienst Rosa en Elly zelf zijn onzichtbaar. Er is niet één plaatje waarop je de zussen uit Kapellen aan het werk ziet. Die bescheidenheid siert hen.

Net als talloze anderen rolden Rosa (77) en Elly (73) toevallig in het vrijwilligerswerk. In 1980 vroeg deken Frans Lambrechts, onder de indruk van de mooie bloemstukken ten huize Roger Lafon, toenmalig directeur van het Liturgisch Centrum Edelweiss, of hij het niet zag zitten om de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal op te fleuren. “Die was toen erg donker en het koor was afgesloten met een groot houten paneel”, herinnert Elly zich. Roger Lafon riep de hulp in van beide vrouwen, omdat Rosa hem soms een handje toestak. “Ze is een natuurtalent in het bloemschikken”, zwaait Elly met bloemetjes naar haar zus. “En Roger kon extra handen gebruiken, want in de

kathedraal heb je wel wat groters nodig dan een tafelbloemstuk.”

Dertien jaar lang verzorgden ze de bloemen in de kathedraal. “We schuimden bossen en tuinen af op zoek naar bloemen en takken. Soms moesten we wegduiken achter een struik om een boswachter te ontlopen”, vertelt Elly met een kwajongensglimlach om de lippen. Rosa noteerde trouw welke bloemen en kleuren gebruikt werden voor welk ontwerp, om telkens opnieuw origineel uit de hoek te kunnen komen: “Bloemen ondersteunen de liturgie, het echte hoogtepunt van de viering, maar het oog wil ook wat.”

De kersttijd was steeds een extra drukke periode. “Soms lag er nog sneeuw op de kerstbomen die binnengebracht werden”, herinnert Elly zich. “Dan liepen we erachter met onze dweil om de natte vlekken op te kuisen.” Het feest van Maria-Tenhemelopneming op 15 augustus dragen beide dames een bijzonder warm hart toe. “Dan konden we blauwe tinten gebruiken, zoals hortensia's”, verduidelijkt Rosa. “We volgden steeds de natuur in onze bloemenkeuze, zoals de liturgie trouwens ook doet.”

Toen de kathedraal na de restauratiewerkzaamheden opnieuw ten volle benut werd, droeg het drietal de zorg over de bloemen over aan een grotere groep. Lang werkloos bleven de zusjes Van Linden echter niet. Ze werden gesolliciteerd in het

kader van de aankoop van feestkazuifels voor de bisschop en de twaalf kanunniken van de kathedraal. Er dienden materialen gekozen te worden, maar welke? Machinaal of handgeweven? “Vermits Elly zelf weefde, kon ze goede raad geven”, weet Rosa. Het weven van de kazuifels werd toevertrouwd aan de zusters van het Monasterium Sint-Lioba in Nederland. Hoewel het slotzusters waren, kregen Rosa en Elly toch de kans om hen aan het werk te zien. “Het was een ontroerende ervaring te zien hoe ze ingetogen, met immense zorg en liefde, in stilte het weefgetouw hanteerden, dag en nacht in een ploegensysteem. Ik krijg er nog kippenvel van”, blikt Elly terug.

Toen mgr. Paul Vandenberghe en de twaalf kanunniken de kazuifels voor het eerst droegen in 1993, woonden de zusters de eucharistieviering bij. “Ze leerden ons hoe we de kazuifels moesten behandelen, ophangen, strijken enzovoort. En hoe we de bisschop en priesters best bijstonden bij het aankleden. Zo hebben we dat 25 jaar lang gedaan”, zegt Elly met een traan in haar stem.

Doorgaans waren Rosa en Elly onzichtbaar bedrijvig achter de schermen: ze streken de gewaden op de dag voordien zodat alles netjes en tijdig klaar hing, ze naaiden een knoop aan, ze zochten een albe voor wie de zijne vergeten was, ze sloegen een praatje, boden een glaasje water aan en kalmeerden zenuwen. “Die kleine dingen die het leven zo aangenaam maken zullen we het meest missen.”

Ilse Van Halst

LERENSLANG

VORMING VANUIT JE LUIE ZETEL

*De wereld om ons heen wordt steeds meer digitaal. Overal zie je digitale toepassingen. Verkeerslichten geven aan hoelang je dient te wachten vooraleer het licht op groen springt. Een app op onze smartphone leidt ons langs de snelste route naar huis. Bankzaken regel je via internet. Ook het vormingswerk maakt gebruik van de mogelijkheden die de digitale wereld biedt. Een voorbeeld daarvan is de 'webinar'. Voor velen wellicht onbekend, voor anderen al vertrouwd. **Wat is een webinar? En hoe kun je eraan deelnemen?***

Myriam Smits

Op congressen worden naast lezingen vaak ook seminaries aangeboden. Het zijn werkwinkels waarin een deskundige ingaat op een deelaspect van het congressthema. Na de inleiding krijgen de deelnemers de gelegenheid in gesprek te gaan met de deskundige. Een webinar – samenvoeging van 'web' en 'seminar' – is een digitale vorm van zulk een seminarie. De inleiding van de deskundige wordt opgenomen via een camera en uitgezonden via een videokanaal. Via een chat – een gesprek via internet – hebben de deelnemers de mogelijkheid aan de deskundige vragen te stellen. Het is dus een vorm van vorming of bijscholing op afstand.

Op 1 oktober 2019, de start van het driejarige pastoraal thema *Handelingen van de Apostelen*, werd voor de eerste keer een webinar gehouden in ons bisdom. Een webinar heeft zowel voor de organiserende partij als voor de deelnemer een aantal voordelen. De organiserende partij kan zich richten op de inhoud van de werkwinkel. (We laten daarbij de technische kant van de webinar even buiten beschouwing.) Als deelnemer aan deze of gene werkwinkel hoef je niet langer af te reizen naar de plaats waar de deskundige de uiteenzetting geeft. Je kunt eenvoudigweg thuisblijven en van thuis uit of vanop je werk verbinding maken met de werkwinkel via internet en de webinar volgen. Geen file- of parkeerstress meer! Een kwartier van tevoren open je het videokanaal waar de webinar zal worden uitgezonden. Dan heb je nog ruim de tijd om je goed te installeren. Panikeer niet wanneer je de begintijd om een of andere reden niet haalt of wanneer je op dat moment een andere afspraak hebt. Ook dan hoef je niets te missen. De opgenomen webinar kun je na de uitzending herbekijken vanaf het betreffende videokanaal.

Als deelnemer aan een webinar heb je een computer met een internetverbinding nodig. In ons bisdom worden de webinars uitgezonden via een YouTube-kanaal. Dat kanaal vind je langs twee mogelijke wegen. Ofwel surf je naar YouTube en typ je in het zoekvenster 'neem en lees Handelingen'. In de resultatenlijst vind je een verwijzing naar het betreffende kanaal. Ofwel surf je naar de website van ons bisdom en klik je op de tegel 'Handelingen van de Apostelen'.

Zo beland je op een nieuwe tegelpagina, met rechts bovenaan een tegel met de titel 'webinars'. Wanneer je op deze tegel klikt, vind je linken naar de voorbije webinars evenals een link naar het videokanaal. Opgepast! De weg naar de webinar via een algemene zoekmachine zoals Google of via het witte tekstvak boven je internetbrowser levert doorgaans niet het gewenste resultaat. Je krijgt immers te veel hits op de ingetypte woorden.

Wil je deelnemen aan het onlinegesprek via de chat, dan heb je ook een account bij Google nodig. Mocht je nog niet beschikken over zulk een account, dan dien je deze eerst aan te maken. Wanneer je ingelogd bent op het videokanaal, zie je rechts op je scherm de chat. In het balkje kun je je vragen of opmerkingen intypen. Deze vragen worden in het vraaggesprek na de inleiding aan de spreker doorgegeven. Hou wel rekening met een tijdsverloop van een tiental minuten tussen het moment waarop de spreker iets zegt en het moment waarop zijn boodschap via jouw computer binnenkomt.

De webinar 'Handelingen van de Apostelen toegelicht' vindt plaats op 21 januari, 18 februari, 17 maart, 24 april en 19 mei 2020, telkens van 21 tot 22 uur. De webinars zijn te volgen vanaf het YouTube-kanaal 'Neem en Lees'. Op dat kanaal vind je ook de reeds gehouden webinars terug.

DOORKIJK

EEN KIJK VAN BUITEN NAAR BINNEN

ONBEKEND IS ONBEMIND

“

Want wie is belangrijker: de man die aan tafel zit of de man die hem eten brengt? De man die aan tafel zit natuurlijk. Maar ik ben juist bij jullie gekomen als een dienaar (Lucas 22, 27).

”

“Vorige week ging ik met mijn beste vriend, een Congolese priester, binnen in een voor ons onbekend café. De meeste gasten keken ons ietwat vreemd en onderzoekend aan. Wat kwamen wij, twee vreemdelingen, daar doen? De dienstster vroeg ons wat we wilden drinken. In het Engels. Ik antwoordde dat we geen Engels spreken. Toen een van de bezoekers vertrok, vergat hij zijn telefoon. Ik liep hem achterna. De man dankte me opgelucht en vergezelde me naar binnen: “Hoe komt het dat jullie Vlaams spreken? Wat doen jullie in het leven? Waar komen jullie vandaan?” Nadien vertelden hij en zijn echtgenote honderduit over hun Congolese projecten. Aarzelend stelden ook andere gasten zich voor ons open en namen ze deel aan het gesprek.

Echte ontmoeting is niet zo moeilijk. Het vraagt enkel gastvrijheid van de twee partijen. Gewone, open gastvrijheid.

In Pakistan is gastvrijheid ingebakken in de cultuur. Gastvrijheid wordt aangeleerd als een deugd. Een priester is in Pakistan welgekomen als gezant van God. De gastheer voelt zich vereerd met zijn bezoek dat meestal vooraf geregeld is. De familie bereidt het voor en strooit bloemblaadjes als welkom. Na de sociale babbel en het bespreken van familiale problemen wordt het Evangelie gelezen en besproken en wordt er samen gegeten. De bezoeker krijgt een speciale zitplaats, zoals de vader van het huis. Succesvolle gastvrijheid kenmerkt zich namelijk door het centraal stellen van je gast.

Gastvrijheid is een kunst. Het is mensen een gevoel geven dat ze hartelijk welkom zijn. Het is kunst die geen kunstje is.

Het gesecculariseerde België is voor een Afrikaanse priester, net als voor elke buitenlandse priester, een nieuwe realiteit. Bijna alles is anders: de cultuur, de gewoontes, het klimaat, de uitdrukking van het geloof. Weinig mensen komen naar een priester voor ondersteuning van hun spirituele nood. Het enige antwoord hierop is de weg van de aanpassing, die nederigheid, openheid en moed vereist. Als buitenlander probeer

je een nieuwe vreselijk moeilijke taal te hanteren, de manieren van de mensen te begrijpen, de eenzaamheid te beheren. Je observeert, luistert en neemt tijd om over de realiteit om je heen na te denken. Beetje bij beetje kom je tot het besef dat wat verschillend en soms zelfs eigenaardig is, ook een kans inhoudt om te groeien, als mens en als gelovige. In die zin wordt je ervaring een leerschool, waarin je begrijpt dat respect een bijzaak is in het verhaal van je roeping. Het komt erop aan als dienaar te midden van de mensen te staan. Zonder liefde wordt het verschil geen verrijking, maar blijft het een probleem, een hindernis en een bron van conflict.

Waar liefde heerst, worden obstakels kansen om steeds meer liefde te tonen en oplossingen te vinden.

Adeel Mazhar,
minderbroeder-kapucijn uit Pakistan,

Ghislain Honoré Tousse Mouafo,
scheutist uit Kameroen,

Serge Takamba,
priesterfraterniteit van Sant' Egidio uit Congo,
maken deel uit van Amandus Internationaal,
de groep buitenlandse en jonge priesters in het
bisdom Antwerpen.

› Serge, Adeel en Ghislain

JONGERENPASTORAAL IJD - ANTWERPEN
 IJDANTWERPEN@IJD.BE • 03 454 11 44

OP KAMP ...

EUH ... CURSUS MET IJD

Daan De Pril (17) uit Zottegem nam deel aan de animatorcursus met IJD in Bos en Brem en zag dat het goed was. Zo leuk zelfs dat hij zich voortdurend voor ogen moest houden: 'We zijn op cursus, niet op kamp!'

Ik droomde er al een tijdje van om mee te gaan op animatorcursus. Inmiddels neem ik al zes jaar deel aan de ontmoetingsdagen van IJD Gent en ik zou dolgraag op deze weg verder willen gaan als begeleider. Een beetje zenuwachtig en onzeker en boordevol verwachtingen trok ik richting Kasterlee. Ik keek ernaar uit om veel bij te leren en natuurlijk ook om veel nieuwe vrienden te maken.

Na aankomst warmden we rustig op met een aantal kennismakingsspelletjes. Alles stond in het teken van het thema: Bakkers en slagers! Daarna kregen we meteen de kans om zelf een spel voor te bereiden en het de dag nadien uit te leggen. Dat alles volgens de principes van DITMUSA of Doel, Inkleiding, Terrein, Materiaal, Uitleg, Spelregels en Aanpassing. Het was de start van een veel te korte week, tjokvol theorie en praktijk: we leerden elkaar kennen, speelden spelletjes, leerden bij, namen tijd voor bezinning, verlegden onze grenzen en nog veel meer ...

"We kregen meteen de kans om zelf een spel voor te bereiden en uit te leggen."

De cursus was erg gevarieerd. We gingen naadloos over van tochttechnieken naar geloofsmethodieken, van netwerkspellen naar vergadertechnieken, van geloof beleven en vieren naar knutselen en dansen, van gesprekstechnieken naar begeleidingsstijlen, werkvormen, animatie en groepssystemen.

Steeds was er echter één groot principe: dit is een cursus, géén kamp. Zodra het leuk werd, stopten we met spelen en switchten we naar het theoretische luik van de sessie. Daardoor ervoeren we verschillende spelvormen en speltechnieken.

Onze agenda was goed gevuld: van 's morgens vroeg met de bezinning en dagopening tot de afronding 's avonds met een bezinning en het vrije avondmoment. Het was een vermoeiende week, maar we leerden ontzettend veel bij. En ook al kenden de meeste cursisten elkaar vooraf niet, we hadden veel respect voor elkaar en vormden na twee dagen al één grote, hechte vriendengroep. Ook met de instructeurs (of: mentoren) kwamen we goed overeen.

"We vormden na twee dagen al één grote, hechte vriendengroep!"

Tijdens deze week leerde ik ontzettend veel bij. Vooral EHBMS (Eerste Hulp Bij Moeilijke Situaties) en bezinningstechnieken zullen me bijblijven. Het allerleukste vond ik toch de 'totaaldag'. Op die dag kregen we de opdracht een grote activiteit uit te werken, waarbij iedereen eigen verantwoordelijkheden had. Op het einde van de dag werden een aantal activiteiten ook echt uitgevoerd om te testen hoe vlot dat verliep. De totaal dag was voor mij persoonlijk een heuse uitdaging, maar juist daarom ook zo leerrijk.

Kortom, deze cursus is echt een aanrader en onmisbaar voor al wie animator of begeleider wil zijn. En, een bijzonder woord van dank aan de cursusbegeleiders!

Daan De Pril

UITKIJKEN NAAR ZOMER 2020

Brrrr, wat is het koud! Verlang jij ook naar de zon? Wil je ook weer vakantie? Hier mag je even zalig dromen van de zomervakantie, want IJD heeft opnieuw mooie kampen en zinvolle reizen in de aanbieding!

Zo kun je deelnemen aan 'Zomerzin' of 'Zomervuur', de zomerkampen van IJD Antwerpen. Avontuur, inspiratie en vriendschap. Dat zijn de kernwoorden van deze kampen. Ga je liever mee op een ecologische fietstrip? Kom dan mee naar 'Zout ter lande'. Want niets is beter dan met IJD het land te doorkruisen!

Liefhebber van Frankrijk? Dan is de engagementsreis naar Mazille of de Lourdesbedevaart iets voor jou. De fantastische ervaringen krijg je er zomaar bij! Wie eerder op zoek is naar stilte en gebed, kan zijn of haar gading vinden in Orval. Dat is een ideale kennismaking met het abdijleven.

Wat je ook kiest, het belooft een zalige – of heilige? – zomer te worden met IJD!

Wil je graag meer informatie over ons zomeraanbod? Surf naar zomert.ijd.be

READY TO PLAY

DE PERFECTE TIP VOOR EEN COSY MOVIE NIGHT

Dit keer geen spel, maar films! Wist je dat je in de bibliotheek van het TPC naast spelmaterialen ook boeken en films kunt ontlend? Oh yes, laat die filmavond maar komen!

De bibliotheek beschikt over een heel breed gamma films. Zo zijn er comedy films zoals *Bruce Almighty* en *Chicken run*. Je kunt ook de romantische toer op met films zoals *Love*, *Simon* en *I'm in love with a church girl*. Hou je meer van spanning? Dan is de prent *Seven* over de zeven hoofdzonden iets voor jou. Snak je naar inhoudelijke verdieping? Kies dan voor *The road to Emmaus* en *Paul, apostle of christ* (zie meer hierover in het dossier van dit nummer).

Leg dat dekentje en die popcorn al maar klaar, want met deze topfilms scoor je gegarandeerd een gezellige filmavond!

Ben je op zoek naar inspiratie om nadien de film met je groep te bespreken? Neem dan contact op met ijdanwerpen@ijd.be

ONTDEK DE JEUGD HARTENWENS MET PLUSSEERS UIT KAPELLEN

Elk jaar in december organiseren de plussers van Kapellen 'Hartenwens'. Bij deze hartverwarmende adventsactie gaan ze op bezoek bij oudere en hulpbehoevende mensen en luisteren ze naar hun wensen en verlangens.

De actie startte dit jaar op de eerste zondag van de advent. De weken die daarop volgden bekeken de plussers welke wensen ze in vervulling konden doen gaan en deden ze al het nodige om dat waar te maken. Dat kon gaan om een bezoekje, een nieuwe mixer, een lekker etentje enzovoort.

De plussers van Kapellen kregen steun van de gemeenschap van de Sint-Jacobuskerk om de wensen in vervulling te laten gaan. Zo werd het voor iedereen een kerstfeest om nooit meer te vergeten!

1. *Eric Bodson en George Fleere, omringd door hun gezin, in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen waar ze op 8 december tot diaken gewijd werden door onze bisschop. George Fleere werd benoemd tot diaken voor de parochies van de pastorale eenheid Heilige Christoffel (Borgerhout extra muros, Deurne) en pastoraal ziekenhuiswerker voor de instellingen van het AZ Monica (campus Antwerpen en Deurne). Eric Bodson wordt diaken in de parochies van de pastorale eenheid Heilige Damiaan (Antwerpen-Kiel, Berchem, Hoboken, Wilrijk) en zal als lid van de werkgroep catechumenaat de verdere bekendmaking en uitbouw van het catechumenaat in het bisdom Antwerpen ondersteunen. Het weekend daarop was het opnieuw feest in de kathedraal. Dan wijdde onze bisschop Bosco Ruan tot priester. Beelden hiervan volgen in het maannummer van 'Relevant'.*

---

2. *Malle, 28 november 2019. Zo'n tweehonderd religieuzen luisteren geboeid naar Myriam Smits en David Godecharle op de jaarlijkse trefdag voor religieuzen in de advent en gaan vol overtuiging mee op stap "als bisdom onderweg met de 'Handelingen van de Apostelen'".*

---

3. *Op 18 oktober kleurde de Dag van de Jeugdbeweging op sommige plaatsen felgroen. Ook jongeren van IJD tekenden present, de kleurrijke outfit al dan niet verborgen onder een scoutshemd.*

---

4. *Een groep van 23 priesters uit ons bisdom bracht samen met onze bisschop een week door in de abdij van Orval onder begeleiding van pater Mark Rotsaert. Van 21 tot 25 oktober namen ze tijd voor stilte, voor de liturgie en het getijdengebed van de monniken, voor een wandeling, voor persoonlijke reflectie en uitwisseling onder elkaar, kortom tijd om te herbronnen als mens en als priester. Een van de priesters besloot: "Het is belangrijk dat we ons, als priesters in het pastorale werkveld, kunnen herbronnen in de stilte en het gebed, maar ook dat we elkaar beter kunnen leren kennen en bemoedigen in het werk. De verbinding die zo mag groeien, brengt vreugde in onze opdracht."*

© Paul Hermans

© David Godecharle

© IJD

© Jan Verheyen

WAS JIJ ERBIJ?

Niet langer een nummer, maar een persoon. Een persoon die de moeite waard is om te leren kennen. Dat was de opzet van het initiatief 'Refugee Slow Dating' in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Antwerpen op 4 december. Aan tafels met twee stoelen, knus opgesteld over het hele middenschip van de kathedraal – Wat een decor voor een date!, ontmoetten telkens een inwoner van Antwerpen en een vluchteling elkaar. Een half uur lang namen ze de tijd om elkaar te leren kennen, elkaars verhaal te horen, elkaars pijn te delen en samen voorzichtig maar hoopvol de toekomst tegemoet te lachen.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

UPSIDE DOWN

Mocht ik pastoor zijn in een slijke parochie, dan lagen mijn eisen ongetwijfeld hoger wat het misdienaarschap betreft. Maar de contreie waar ik het liturgiebedrijf uitoefen, is van een dergelijke eenvoud dat mijn twee misdienaars geen weet hebben van wat het wil zeggen *Croceferarius* (kruisdrager), *Ceroferarius* (lichtdrager), *Thuriferarius* (wierookdrager) of *Navicularius* (wierookscheepdrager) te zijn. In het kerkelijke jargon worden acolieten aangeduid met hun functie wat ik persoonlijk altijd een beetje oneerbiedig heb gevonden. Ik zou niet graag hebben dat ze mij bij een uitvaart de dienstdoende *aspergillumferarius* of wijwaterkwast zouden noemen. Die van mij beperken hun dadendrang tot buigen en bellen, maar wel met verve. Beiden doen dat al twintig jaar met indrukwekkende toewijding. Hun trouw komt mede voort uit het feit dat ze buitengewoon onderwijs hebben genoten en dus een stabielere leven leiden dan wie door gewoon onderwijs te snel denkt dat ie bepaalde fasen ontgroeid is. Daarom zijn ze intussen al halfweg de dertig. Een van hen heet Joris en heeft het syndroom van Down, maar ik noem hem in mezelf 'Upside Down'. Als ze zelf een downmoment hebt,

is dat meteen voorbij als Joris je tegemoetkomt met zijn glimlach. Joris is een toonvoorbeeld van wat in het vakjargon 'presentiepastoraal' heet. Pure aanwezigheid zonder meer en ze brengt je er helemaal bovenop. In tegenstelling tot lieden die nadenken, geeft hij altijd regelrecht zijn liefde zonder onderscheid te maken tussen mensen. Joris' hart wordt namelijk niet gehinderd door zijn verstand. En al evenmin door zijn spraak, want hij maakt nergens woorden vuil aan. Bij wijze van groet steekt hij zijn wijsvinger in de lucht en ik beantwoord zijn groet *gleichfalls*. Maar op zijn best is hij wanneer hij bij de consecratiewoorden tweemaal lang de altaarschel – een aantal kleine belletjes die aan een kruisvormig montuurtje met een handvat zijn bevestigd – luidt. In een straal van honderd kilometer kan niemand de kristallen klanken toveren die hij uit het dof koperen instrument haalt. Als Joris weer eens opgenomen is omwille van hartproblemen en hij moet vervangen worden, klinken de tonen uit de altaarschel zo gebarsten dat ik mij afvraag of de transsubstantiatie zich wel echt voltrokken heeft. Joris brengt mij terug naar de zestiger jaren toen ik als jongetje knielde met een kort broekje, grijze

sportkousjes en twee krampachtig gevouwen handen op het gebiesde foltertuig dat langzaam maar zeker een pijnlijke spaghettimatrijs in mijn knieschijven sloeg, en ik dat uit moest houden tot na de consecratie. Tingelingeling, stoel draaien en op twee knieën, kop in kas, tingelingeling, naar voor naar boven kijken naar de opgestoken hostie, kop in kas, tingelingeling, naar voor naar boven kijken naar de opgestoken beker, kop in kas, tingelingeling en terug asemen. Maar die ene minuut had ik als kleine jongen een absoluut en onuitwisbaar gevoel van aanwezigheid van het heiligste. Naar deze absolute ervaring van heiligheid, zuiverheid en overstijging ben ik sedertdien onafgebroken op zoek. Alleen Joris bezorgt me die.

Ronald Sledsens

› Ronald Sledsens

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

Onderwijsmediatheek Obed is verbonden aan het Diocesaan Secretariaat van het Katholiek Onderwijs van Antwerpen. Obed staat voor Ondersteuning, Begeleiding En Documentatie. Tegelijk is het de Bijbelse naam van de zoon van Ruth en de grootvader van David. "Obed betekent 'dienaar'. Zo wil Obed ten dienste staan van leerkrachten godsdienst en levensbeschouwing, van het kleuteronderwijs tot het hoger onderwijs, en van geïnteresseerde studenten en leerkrachten van andere vakken", aldus Ronald Sledsens, die Obed runt. Praktisch: postadres, Noorderlaan 108, 2030 Antwerpen. Ingang mediatheek, Canadalaan 113, 2030 Antwerpen, 03 543 97 16, obed@dsko.be

Volgende keer:

PAASTIJD

www.relevant-bisdokumentwerpen.be

